

ÉLETTÜNK

XV. évf. 2. szám (15. Jahrg. Nr. 2)

Az európai magyar katolikusok lapja

1983 február

Háború és béke

Január 17-én tárgyalások indultak meg Rómában az amerikai püspöki kar és az európai püspökök képviselői között a háború és béke, az atomfegyverkezés valamint az atomfegyveres elhárítás ill. elriasztás kérdéséről, egy jogtalan támadóval szemben. A tárgyalások a Szent-szék közvetítésére történtek, mivel az amerikai püspökök közös pásztorlevéltervezete ebben az igen fontos, a világbékét súlyosan érintő kérdésben nemcsak az USA-ban, a legmagasabb kormánykörökben találkozott visszatetszéssel, hanem az európai püspököknél is, főleg a franciáknál, angoloknál és a németeknél váltott ki jogos nyugtalanságot.

Mi is volt ennek az amerikai közös pásztorlevéltervezetnek a lényege? Először: kétértelműség oly döntő gyakorlati kérdésekben, mint élet vagy halál, leigázottság vagy emberi jogok és szabadság; másodsor: az a kiindulási pont — számunkra szinte érthetetlen — hogy itt a két szuperhatalom, az USA és a Szovjetunió egyformán imperialista célkitűzéssel vetekszik az atomfegyveres fölényért. Azt sem veszi tekintetbe a tervezet, hogy itt nemcsak az USA-ról és a Szovjetunióról van szó, hanem a nyugati demokratikus szabad világ védekezéséről a NATO keretein belül egy erőszakon felépült és népek és nemzetek egész sorát leigázó, (Kelet-Európa, Közép- és Kelet-Ázsia stb.) gátlás nélkül fegyverkező totalitárius hatalommal szemben. Sőt a pásztorlevéltervezetben az USA-t saját püspökei szovjetellenességgel, világuralmi törekvésekkel vádolják. — Ez pl. Bernardin, az új chicagói bíboros érsek véleménye is.

Arra a kérdésre, hogy mi történik, ha a Nyugat egyoldalúan leszerel, a Szovjetunió pedig nem, az un. „Béketeológiai” vetik ellen, mely szerint nem lehetséges a mai atomfegyverek mellett igazságos háborúviselés, tehát önvédelem sem, és utalnak egyesek az őskeresztény vértanúságra is.

Mi európaiak, akik Európa, sőt a világ, erőszakos szétszakítottóságával világnézeti, emberjogi és politikai szempontból nemcsak nap mint nap konfrontálódunk, de szenvedő alanyai is vagyunk (menekültek) érthetetlenül állunk az ilyen megnyilatkozások előtt. Maga a mérsékelt New York Times is úgy sejt, hogy a püspökök „a saját szövegezésükben gyönyörködnek”. Hiszen az egész kérdés már történelmi perspektíva híján is, nekik nem vag a húrukba.

A súlyos kérdésnek ez a könnyed — mondhatnám könnyelmű — kezelése mozgósította az európai püspöki karokat. A franciák szerint ebben a kérdésben egészen más a perspektíva, ha az ember nem amerikai, hanem európai. „Mi vagyunk a közvetlenül fenyegetettek. Ezért mi egy olyan egyoldalú leszerelés

ellen vagyunk, ami Európát végveszélybe sodorná. Mi állunk a Pápa álláspontján, aki csak egy kétoldalú és ellenőrzött leszerelést tud elképzelni a mai helyzetben. Az amerikai álláspont „neozolacionizmus”-hoz vezet, amely Európára, de az egész nyugati humanizmusra a jelen helyzetben végzetes lehet”.

A német püspöki karban teljes az összhang francia kollégáikkal. Ezt már 1982 júniusában közös nyilatkozatban fektették le, amelyben ez áll: „Olyan hango-

Ebben a feszült légkörben szinte robbanásszerűen hatott a keletnémet püspökök újévi pásztorlevele, amely a legélesebben kikelt a keletnémet rendszer makacs és következetes egyoldalú katonai nevelése ellen, az alsó és középfokú iskolákban. Ez a pásztorlevél, amelyet a szószövekről csak beszédben lehetett a hívekkel közölni, a legtöbb embert nem érte el közvetlenül, legjeljebb hangszalagról. A katolikus főpásztorok a leghatározottabban szót emelnek az ifjúság-

Jézus lecsendesíti a háborgó tengert

*Mikor pedig esteledett
s a homály árnyék nélkülív tette az
embereket,*

*Jézus azon igyekezett tanítványaival
együtt,*

*hogy az éj leszállta előtt még
átkeljen a tavon.*

Fülöp ekkor odament hozzája:

*— Hírt kaptam, Uram, hogy meghalt
az atyám.*

*S ha már nehéz napjaiban nem tudtam
vele lenni,
engedd, hogy eltemetni legalább
hazamenjek.*

Jézus részvétellel tette Fülöp vállára kezét:

— Ne kérd el magadat, Fülöp.

A temetés ne legyen gondod.

Hagyd a holtakra a holtat.

A te dolgod követni engem,

hogy az élet magja szívedben

kicsírázzon.

*A parton maradt sokaságból is kiáltott
valaki:*

— Uram, én követlek téged,

bárhová mégy is!

*Jézus szavai ezüstön csengtek a
hullámokon:*

*— A rókának oduja vagyon,
a madaraknak puha fészke,
az Emberfiának azonban a része,
hogy nincs hely, ahová fejét lehajtsa.*

*— Én is veled tartanék, Uram,
szívesen,
csak annyi időt adj,*

*hogy elbúcsúzzak az otthoniaktól —
szólt odakiáltva valaki:*

*— Aki az ekére téve kezét még
hátratekintget,
a mennyek országába az el sosem ér —
felelte Jézus ennek...*

*Már mélyen benn a tavon eveztek,
mikor a szélnek szárnya kibomlott
és széttörve a tónak csendsíkiükükét,
bányta, vetette és elmerüléssel fenyegette
a kis ladikot.*

*Jézus csendben aludt a csónak fenekén.
A szél zúgott felette, s a hullámok
tornyai közt
a halál rettenete elfogta az embereket.
Hozzá mentek hát könyörögve:*

*— Kelj fel, Uram, kezeink már
kimerültek
és elveszünk itt valahányan,
ha hatalmad nem segít.*

Jézus rájuk tekintett:

*— Mit féltetek, kicsinyhitűek?
Ezután fölkel,
és intett a szélnek és a víz haragjának:*

*— Vond be a szárnyad szél
és víz pihenj meg!*

*És megállt a szél azonnal
és nyomban elsímult a tónak a tükre.*

S. Z.

kat hallani ma, amelyek egyoldalú leszerelést is elviselnek, már csak a jó példaadás kedvéért. Mi azon a véleményen vagyunk, hogy egy ilyen magatartás a világkére, a nemzetek függetlenségére és a népek szabadságára roppant veszélyes. De teljesen egyetértünk abban, hogy miúndant meg kell tegyünk azért, hogy a ma rendelkezésre álló borzalmas fegyverek bevetését elkerüljük”.

Höffner kölni bíboros, a német püspöki kar elnöke, pedig január 14-én Lyonban kijelentette: „Keresztényeket, akik ma az egyoldalú leszerelést mint a béke egyetlen biztosítékát ajánlják, mi nem támogatunk”.

nek az iskolákban való megmontása ellen: gyűlöletre, sőt testvérgyűlöletre és erőszakra nevelik őket mindazokkal szemben, akik más véleményen vannak. — Az osztályfőnököknek pl. az első órától kezdve jegyeznie kell a tanuló katonai képességeit is. Tíz éves gyerekekkel gyakorolnak kézigránátdobást. Tanulókkal tartanak hadgyakorlatokat. Sőt, iskolán kívül is a sport és technikai önképzőegyesületekben katonai alapképzésben részesítik az ifjúságot.

A Párt és Kormány emberei csak öt nap múlva tudtak szóhoz jutni: a pásztorlevéllel kapcsolatban, árulást emlegetnek és Róma kezét látják benne. A II.

János Pál pápa elleni kirohanás egyébként egyezik a Tass szovjet hírügynökség vádjával, amely szerint a pápa inspirálja a lengyel papságot reakciós, szocialistaellenes magatartásra

Az amerikai és európai püspökök közötti többnapos eszmecsere, a háború-béke-leszerelés, jogos és jogtalan elhárítás, atomfegyveres elriasztás kérdésében az alapvető felfogás és a veszélyfelértékelés különbözősége miatt, nem jöhetett létre teljes megegyezés. Abban azonban egyetértettek, hogy az emberiséget jelenleg fenyegető két legnagyobb veszély: az atomháború és a totalitárius rendszerek (Szovjetunió) részéről fenyegető veszély. Abban is egyetértettek a Vatikán képviselőivel együtt, hogy az atomfegyverekkel való elriasztás hosszabb időre nem lehet optimális megoldás, de jelenleg sajnos egyetlen lehetőségnek látszik a két előbb említett veszély elhárítására.

Különböző volt a vélemény abban is, hogy csak az atomfegyveres elhárításra vonatkozólag áll-e ez, vagy abban az esetben is érvényes-e, ha az elhárítás konvencionális fegyverekkel történik. A többségi vélemény az volt, hogy a jelenlegi modern konvencionális fegyverek bevetése esetén az emberi élet ellen irányuló veszély csak fokozatban különbözik az atomfegyverekétől.

Abban a vitás kérdésben, hogy magát az atomfegyverek előállítását és birtoklását kell-e már kárhóztatni, mert önmagukban erkölcstelenek, az a vélemény alakult ki, hogy nem maga a birtoklás, hanem a szándék, hogy hogyan és mire fordítják azt lehet rossz.

A püspökök megállapították továbbá, hogy az Egyház teljes súllyal kell hogy viselje az erköcsi felelősséget a háború és béke kérdéseiben. A résztvevők ezért elhatározták, hogy a párbeszédet folytatják majd a céllal, hogy az emberek lelkiismeretét az erőszak és agresszió kérdésében érzékenyebbé tegyék.

Az egyházakon belüli vita a háború-béke és elriasztás kérdésében azt mutatja, hogy a katolikus Egyház éppen úgy mint a többi hitfelekezetek, még mindig keresi azt a teológiai álláspontot, amelyet a népgyilkosság és népöngyilkosság veszélyének égető kérdésében egy atomháború esetén el kell foglalnia.

Jellemző II. János Pál pápára, hogy most ebben a vitában tartózkodott minden nyilatkozattól. Ez ma sokkal nehezebb is volna, mint bármikor azelőtt a történelem folyamán. A 20. század technikai vívmányai a háború jellegét teljesen megváltoztatták. Hiszen, az új fegyverektől dikált és kikényszerített hadvezetés igazságos és igazságtalan háború esetén is állandósítja a szörnyű következményeket: az emberiség tömegeinek és egész országok területi elpusztítását.

*

„Theologi disputant” — vitatkoznak a teológusok. — De mit szólunk mi magyar menekültek és mit szóljanak a világ menekültjei, akik mind az erőszak (Folytatás a 2. oldalon)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP:

A nemi élet perszonális felértékelése

A nemi aktus minden kétséget kizáróan a gyermeknevelésre irányul. A férfi és nő biológiai adottságai, melyek erre az aktusra képesítik, eleve kizárnak minden erre vonatkozó kétséget. Barátságot egymennő egyének is fenntarthatnak, de az egy-testté való válás, természeténél fogva a faj fenntartására irányul embernél, állatnál egyaránt. Amint azért van az embernek szeme, hogy lásson, azért van füle, hogy halljon, úgy azért vannak kétnemű szexuális orgánusai, hogy gyermeket tudjon nemzeni. Mivel a nemzés végső eredménye egy ember, világos, hogy a nemi kapcsolatnak oly adottságok, oly keretek között kell történnie, hogy a gyermeknek egész emberré való fejlődése biztosítva legyen. Ez a keret a családi élet, a házasságban élők életszövetsége.

A GYÖNYÖR SZEREPE

A nemi aktus, mint általában minden testi képesség természetes működése, bizonyos gyönyörrel jár. A gyönyör sohasem öncélú. Ha öncélú lenne, a természet — mi inkább azt mondjuk a Teremtő — nem olyan aktivitáshoz kötötte volna, mely másra vezet. Ez nem annyit jelent, hogy a gyönyört nem szabad keresni, hanem azt, hogy annak a természetes célkitűzésnek a szolgáltatásában kell keresni, melyhez kötve van. A gyönyörnek a vágya és keresése már csak azért is szükséges, mert az állatok nem tudják felfogni testi cselekedeteik célját, ösztönyszerűen keresik a gyönyört és ezáltal akaratlanul — hisz nincs értelmük és akaratuk — a természet célját szolgálják. Az állat nem azért eszik, hogy életben maradjon, nem azért párosul, hogy faját fenntartsa, hanem mert ösztöne diktálja. Az ember értelmével fel tudja fogni biológiai cselekedetei természetes céljait. Ebből nem következik, hogy a gyönyört el kell fojtania vagy nem venni róla tudomást. Keresheti is, feltéve, hogy biológiai cselekedete természetes célját tiszteltetben tartja. Ezért e téren két túlzást kell kerülnünk. Nem szabad a nemi életet mintegy emberhez méltatlannak, vagy szégyenletesnek feltüntetni. Ez a túlzó spiritualizmus hibája. De nem szabad a gyönyört csak önmagában keresni, mintegy teljesen elvonatkoztatva at-

HÁBORÚ ÉS BÉKE

(Folytatás az első oldalról)

áldozatai lettünk? Akik nemcsak anyagi egzisztenciát veszítettünk el, hanem Hazát is és mindazt, amit ez a fogalom magában foglal. Bennünk egy egész világ omlott össze akkor, amikor az orosz tankok legázoltak minket. Tulajdon eleven életünkön gázoltak keresztül és így tettek földönfutókká. — Szívet cseréljen, ki hazát cserél. — Ezt mi érezzük és érzik különösen a szülők, akik azt veszítették el a hazájukkal, amit gyermekeiknek és unokáiknak már vissza sem szerezhetnek: a szülőföldet, annak a nyelvét, kultúráját, annak a temperamentumát és érzésvilágát, mindazt, ami egy embert az-za teszi, aki és ami.

Mi ennek a kínos vitának a szemléletén, amit boldog amerikaiak, franciák, németek és oroszok, akik hazájukat nem veszítették el, folytatnak egymással, csak keserűen hallgatni tudunk... És ügyünket a jó Isten irgalmába ajánlani, aki nemcsak a történelem Ura, hanem minden nép és nemzet igazságos Atyja is.

H. I.

tól a céltől, melyhez a természet kötötte. Ez a hedonizmus hibája.

A NEMI AKTUS KETTŐS CÉLJA

Az előző cikkünkben említett felértékelés abban áll, hogy a nemi aktust nemcsak önmagában, mint biológiai adottságot ítéljük meg, hanem a két egyenrangú félnek szeretetben és kölcsönös önátadásban történő egységbe integráljuk. Régebben megvolt a veszély, hogy a férfi feltségét csak „használta”, mert utódot akart. Manapság jobban annak a tudatára ébredünk, hogy a nemi aktusnak nemcsak a nemzés a rendeltetése, hanem az is a feladata, hogy a két fél perszonális összekapcsolását, testi-lelki harmóniáját, pszichológiai egyensúlyát is eredményezze. Mondanunk sem kell, hogy a házasságoknak e jellegű egysége és összhangja a gyermek javát is szolgálja.

Már azelőtt is megkülönböztettük a teológiában a házasság elsődleges célját, a nemzést, és másodlagos célját, a kölcsönös szeretet-egységnek az ápolását és fenntartását. Ezért az Egyház mindig felhívta a házasságokat, hogy egyikük a másiknak beleegyezése nélkül ne tagadja meg az egybekelést, mert ez a másiknak súlyos lelki kárt okozhat, vagy alkalmat adhat neki házasságtörésre. A zsinat szintén elismeri a házasság kettős célját. Azonban az a kifejezés, hogy „másodlagos cél” két dolgot jelenthet. Azt jelentheti, hogy a nemi aktusnak a nemzésen kívül ugyan más célja is van, de erre csak az elsődleges céltól függő módon szabad törekednie. Vagy jelentheti, hogy a nemi aktus elsődleges célja ugyan a gyermek, de van egy másik eredménye is, melyre akkor is szabad törekedni, amikor az elsődleges cél el sem érhető. A zsinat az utóbbi értelemben veszi a kettős célt és ezért minden félreértés elkerülése végett, nem is használja e kifejezéseket, hogy „elsődleges” és „másodlagos” cél. Ez különben sem egészen új gondolat. Már a klasszikus teológia is elismerte, hogy az idős házasságok is élhetnek egymással, sőt hogy a nemi kapcsolat akkor is megvan engedve, amikor a nőnek nincsenek is a megfelelő orgánusai, amikor tehát a nemzés eleve lehetetlen. Tehát az, amit azelőtt másodlagos célnak neveztek, akkor is jogosulttá teszi a nemi kapcsolatot, amikor az un. elsődleges cél nem is érhető el. De az Egyház még tovább ment. Megengedi, hogy a szülők a felelős családtervezés érdekében, kapcsolataikat az un. magtalan periódusokra korlátozzák. Ez viszont azt mutatja, hogy a másodlagos cél bizonyos esetekben akkor is jogosulttá teszi a nemi kapcsolatot, amikor a nemzés csak azért nem következhetik be, mert a szülők készakarvára a magtalan időt választják azzal a céllal, hogy a nemzés ne következzen be.

MESTERSÉGES FOGAMZÁSGÁTLÁS

A teológusok manapság arról vitatkoznak, hogy lehet-e ennél még tovább menni? Szabad-e mesterségesen — akár óvszerrel, akár orvossággal — a nemi aktust úgy végezni, hogy a fogamzás ne következzen be? VI. Pál a „Humanae Vitae” kezdetű enoiklikájában (1968) a Szentszék addigi nézetét védi, hogy a házasság csak az un. természetes, azaz időszámításos módszert használhatja és ezt is csak akkor, ha a gyermekkorlátozás komoly okból szükséges. Ám VI. Pál életrajzából kivehető, hogy a pápa arra

számított, hogy a püspökök pasztorális érdekből bizonyos kivételes esetekben a szigorú elvi döntést enyhíteni fogják. S valóban sok nemzeti püspöki kar úgy találta, hogy a házasságok konfliktusos szituációkban, amikor több gyermeket vállalni nem tudnak, a házasságuk viszont nemi kapcsolat nélkül komoly válságba jutna — vagy azért, mert az időszámításos módszer náluk nem válik be, vagy azért, mert az egyik fél súlyos pszichikai kár nélkül nem tudja kivárni a

Magaviselet: Elégtelen

A nemzedékváltás ritkán megy végbe simán, zökkenők nélkül. A két nemzedék, az egyik, mely átadja, a másik, amely átveszi az élet kormánykerékét, sokszor bizalmatlanul nézi egymást. A fiatalok, mert elégedetlenek azzal, amit az öregek felépítettek, az öregek pedig, mert úgy érzik, hogy méltatlan, sőt egyenesen rossz kezébe helyezik életművük folytatását. Ez a helyzet most is. Főleg a fiatalok viselkedése (a nyilvánosság előtti fellépése) az, ami kétségbejti az idősebb nemzedéket. Fegyelmeztlenség és kíméletlenség, az udvariasság és előzékenység teljes hiánya jellemzi őket, ahol csak megjelennek, az utcán, a villamosban, a sportpályán, stb. Nem nagyon ugranak a fiatalok, hogy a villamosra, vagy buszba felszálló idős embereknek, várandós anyáknak helyet adjanak. Inkább kinéznek az ablakon, hogy ne is lássák őket. A gyakorlati teljes egészében maguknak foglalják le. Nem ritkán fellökik a szemben jövet, minsem hogy félre húzódva helyet adnának nekik. Ha azután összeütközésre kerül a sor, akkor még nekik áll feljebb: „Miért nem vigyázol jobban, táám?”

„Régen ilyesmi nem fordulhatott elő! Mi is voltunk csintalanok, udvariatlanok, meg szemtelének, de úgy, ahogy a mai fiatalok viselkednek, mi soha nem mertünk volna.” S e megállapítás után a végső következtetés: „A fiatalok ma sokkal rosszabbak, mint mi voltunk.”

Még mielőtt igazat adnánk e megállapításnak, fontoljunk meg néhány szempontot. A mai fiatalság hajlamaiban és a maga egészében nem rosszabb, mint az előző volt. Sokan talán nem is tudják, hogy hány fiatal vállal — önként és ingyen — vasárnapi szolgálatot kórházakban, öregotthonokban. Vagy hogy hány fiatal végez komoly, tudományos munkát.

A mai fiatalok tehát nem rosszabbak, mint a régiek voltak. Rosszabb, főleg erkölcsi problémákkal terheltebb lett viszont az idő, amelyben felnőnek. Régen például nem kellett szembenézniük egy jóléti társadalom kísértéseivel. Régen nem voltak szuper-áruházak, (ahol langyos zenével vásárlásra, birtoklásra (vagy lopásra) puhították őket.) Régen nem árultak kábítószereket (ami ellen védekezniük kellett volna), és az italfogyasztás is sokkal mértékletesebb volt, mint manapság.

Egy valamiben azonban volt különbség, mégpedig lényeges különbség s erről feltétlenül beszélnünk kell. Régen voltak szülők és nevelők, akik nem sajnálták időt és fáradságot, hogy megmagyarázzák a rájuk bízottaknak, hogy mi a különbség a jó és rossz, helyes és helytelen magaviselet között. S éppen e szempontból terheli napjainkban sok mulasztás az illetékeseket. Itt van például a ki-

magtalan periódust —, eljárhatnak legjobban belátásuk szerint és Isten előtt mégsem kell magukat bűnösnek tartaniok. A Szentszék ezeket a püspöki nyilatkozatokat tudomásul vette és nem tiltakozott ellenük. Úgy gondoljuk, hogy nem vakmerő feltételezni, hogy az Egyház ebben a kérdésben még nem mondta ki az utolsó szót. A lelkipásztorok azonban helyesen cselekednek, ha nem nyugtalanítják azokat a híveket, akik konfliktusos szituációba jutva és más kiutat nem találva, a püspöki karok felfogását magukévá teszik. A következő és utolsó cikkünkben az eddig mondottakhoz még egy-két kiegészítő megjegyzést fűzünk.

csinyek oktatása. Egy anya bevásárolni megy. Gyermeké vidáman kerékpározik, vagy rollerezik előtte a járdán. — Láttatok-e már valaha, hogy egy ilyen anya rászólít volna gyermekére, hogy vigyázzon, óvatosan hajtson, mert sok a járókelő? Ha igen, — akkor ez egészen ritka kivétel. A legtöbb ugyanis rá nem szólna, mert hát minek a figyeimeztetés. A felnőttek elég okosak és elővigyázatosak, hogy kitérjenek neki.

Vagy egy másik példa: Család sétál a parkban. Apa, anya, egy vagy két gyerek együtt, egyvonalban mennek az úton. Gondoljátok, hogy előzékenyen megbontanák a sort, hogy kitérjenek a szembejövőknél? A legtöbben nem, hanem elvárják, hogy mások álljanak félre, vagy térjenek ki nekik.

A kérdés ezek után az, hogy hol tanuljanak a gyerekek udvariasságot, melyes viselkedést másokkal szemben, ha a szülőtől ennek pont az ellenkezőjét látják? Hol és hogyan tanulják meg, hogy udvarias viselkedés, segítőkészség, figyelmesség az emberi együttélés elengedhetetlen feltételei? Azok a fiatalok, akik ilyesmit szüleik részéről nem láttak (és így nem is tanulhatták meg, egyedül vagy ketten, vagy csoportban) éppen olyan kíméletlenül bánnak majd másokkal, mint kedves szüleik: nem hajolnak le érte, ha egy idős ember kezéből kiesik a bot, vagy a kulcs-csomó, nem sietnek előre, hogy ajtót nyissanak egy csomagokat cipelőnek, stb. Ezeknek lesz jelszavuk az életben: „Én vagyok a minden, rajtam kívül nincs senki!”

Ez a gondolkodás és viselkedés mindig helytelen, sőt egyenesen rossz, mert megnyilatkozása egy féktelenül önző életfelfogásnak és hamis önértékelésnek. Sok boldogtalan és örömtelen életnek, csalódásokkal teli házasságnak alapjait az ember akkor rakja le, amikor nem tanulja meg — már gyermekkorában, hogy udvarias, barátságos bánásmód, szerénység és segítőkészség nélkül nincs emberies élet. És hogy mennyire igaza van az Úr Jézusnak, amikor az emberi együttélés nagy és mindent magába foglaló törvényét így fogalmazta meg: „Amit szeretnél, hogy az emberek neked cselekedjenek, cselekedd te is másoknak!”

Erre megtanítani az embereket már egészen fiatalon, tehát a családon belül kell. Különböző igaz marad az a régi és nagyon bölcs német közmondás, mely újra és újra beigazolódik minden nemzedékváltás során: „Wie die Alten sungen, — so zwitschern die Jungen!” (Ahogyan az öregek énekeltek, úgy csiripelnek a fiatalok.)

Megyesi András

Öt éve halt meg Ádám György

1977 december 28-án Ádám György főlelkész az Iskolabizottság üléséről betegesen ment haza lakására. Egy óra múlva hívott fel telefonon: „Itthon vagyok, de azt hittem, hogy az útnak soha sem lesz vége”. — És három hét múlva az útnak vége lett: Ádám főlelkész 1978 január 18-án itthagytott bennünket. Koporsóját Tewes püspök úr szentelte be a Szt. Gábor-templomban, onnét Bécsbe vitték, ahol január 25-én szülei mellé temették.

Ádám Györgyöt főpásztor, Mindszenty József 1945 októberében küldte ki Bécsbe a Pázmáneumba 40 kispap vezetőjének. Öt év múlva, 1950 novemberében Zágon József apostoli vizitátor kérte fel a Németországban maradt 50.000 magyar hívő lelki gondozására. Mindezt a feladatot olyan világban kellett vállalnia, amikor az amerikai katonai kormányzat megszűnt, a német állami és egyházi kormányzat még alót volt. A menekült papok a Vatikánból kapták kinevezésüket és joghatásukat. Ádám főlelkész azonnal végiglátogatta a püspököket és papjait beillesztette a német egyházmegyékbe. — Évről-évre két konferencián gyűjtötte össze papjait az ország különböző helyein, ahol világosan lefektette előttük a papi és hazafiúi irányelveket. 1968-ban vatikáni delegátusi megbízatást kapott a szabad világban élő összes menekült magyar lelkészek vezetésére.

Temérdek gondot okozott neki az ittmaradt beteg és öreg magyarok sorsa. Ezért 1951-ben átvette a magyar Karitás Szolgálat vezetését. Az amerikai katolikus karitástól anyagi segínyt szerzett, majd gyermek-akciókat szervezett Belgiumba és Hollandiába. Öt éven át évente kétszer helyezett el 500 gyengén táplált magyar és népi német gyermeket holland és belga családoknál üdülésre.

1953-ban megindítja a Pannonia Sacra nevű magyar katolikus lapot és 20.000 példányszámban küldi szét Németországban, később egész Európában.

A háború után, de különösen az 1956-os forradalom után, sok középiskolás magyar diák került Nyugatra. Hogy ezek el ne kallódjanak, először Lindenbergben létesített iskolaotthont, amit később Bausehlottba tett át; a magyar szabadságharc után pedig megalapítja Kastl-ban a Magyar Gimnáziumot fiú- és leányinternátussal, ahol kezdetben 150 tanuló, a 70-es évektől már évente átlag 300–340 tanuló kapott iskolaotthont. Az internátusokat adományokból, szociális- és államsegélyből építtette, az iskola fönntartására pedig a Német Szövetségi illetve a Bajor kormánytól, a 70-es évek felé már több mint félmillió forintot szerzett.

Az 1956-os szabadságharc után a Nyugatra sodródott egyetemistáknak az „Ostpriesterhilfe”, a Szövetségi és a Bajor kormány támogatásával Münchenben 90 férőhelyes diákotthont, a Paulinumot építtette, ahol 20–30 magyar egyetemista is évekre otthon talált. — 1968-ban az ő kezdeményezésére jött létre a „Haus der Begegnung”, melyben haláláig a Kuratórium elnöke volt. — A Magyar Egyházzociológiai Intézetet 1971-ben alapította ugyancsak Münchenben.

Érdemei elismerésül XXIII. János pápa 1960-ban pápai kamarássá, 1977-ben VI. Pál pápa pápai prelátussá nevezte ki. Ugyancsak 1977-ben tüntették ki a Német Szövetségi Kormány érdemkeresztjével és a legmagasabb bajor érdemrenddel.

Hemerle Klaus, aacheni püspök írta hozzánk üldöztetéséről: „A helyzet, amelyben vannak, a búcsúvétel megnehezíti, de a tekintetet annál inkább a föntiekre irányítja, oda, ahol a maracandó és soha el nem veszíthető hazája van. Oda, ahová megérkezett Ádám prelátus és ahonnan áldón vigyáz Önökre, amint ezt a földön oly szeretettel tette”.

Dr. Eperjes Ernő

II. János Pál pápa ausztriai látogatása

BÉCS FELSZABADÍTÁSÁNAK 300. ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁVAL

Ezt a jubileumot az osztrák katolikusok nagygyűlés keretében ünneplik meg. Ennek a nagygyűlésnek különös jelentősége a Szentatya látogatása és a világtörténelmi jelentőségű évforduló: 1683 szeptember 12.

Az ünnepségek rendje:

szept. 10, szombat: 17–19.00 óráig a

Heldenplatz-on (Hősök-tere) az „Europa-veranstaltung”. — A nemzetek üdvözlik a Szentatyát. II. János Pál pápa válaszol. — 21.00 órakor az ifjúság ünnepe a Stadionban.

szept. 11, vasárnap: 11.00 órakor a Donaupark-ban ünnepi nagy istentisztelet Ausztria népe és a vendég nemzetek részvételével. — 20.30 órakor az államelnök fogadástje II. János Pál pápa tiszteletére.

szept. 13, kedd: A Szentatya Máriacellben. Találkozása a papsággal és a szerzetesekkel. — Ezzel a zárandoklattal zárul be a Szentatya hivatalos látogatása. Az ünnepi jubileumi nagygyűlés mottója: „Reményből élni és reményt adni”.

Az ausztriai magyarok ezekben a történelmi jelentőségű eseményekben nemcsak hogy részt vesznek, hanem azokra fel is készülnek. Sorozatos történelmi előadásokat tartanak Bécs felszabadításának a jelentőségéről a török iga alól. A nagybajtban pedig lelki gyakorlattal készülnek a bécsiek, amelynek mottója: „A keresztény remény”. A lelki gyakorlatokat P. Németh József SJ. tartja.

Minket magyarokat különösképpen érint ez a jubileum és a Szentatya látogatása a szomszéd Ausztriában, főleg Máriacellben:

1. Magyarország felszabadítása Bécs felszabadításával az ostrom alól, kezdődött. — Bécszet követte a Párkányi győzelem a Dunánál, majd Esztergom és 1686-ban Buda főlészabadítása. Budát követte tovább a Duna vonalán a Zenta-i győzelem, majd a felszabadító háború első döntő szakaszának a befejezése Nándorfehérvár (Belgrád) visszafoglalásával. Ezzel lényegében Magyarország felszabadult a 150 éves török iga alól. Ennek a ténynek a történelmi jelentősége kihat napjainkig és reménységgel tölt el nemzetünk jövőjét illetően is.

2. A Szentatya Máriacellbe zárandokol, meglátogatja boldogemlékü Mindszenty József bíborosunk sírját is. — A Mindszenty-Alapítvány megkérte a Szentatyát arra, hogy nagy nemzeti halottunk sírjánál szóljon minden magyarhoz, odahaza és idekint. A kérésre pozitív válasz jött. Tőlünk függ most és az osztrák rendezőbizottság nagylelkűségétől, hogy kis időt és kis teret kapjunk ehhez a kétségtelenül történelmi jelentőségű találkozáshoz a mai tragikus magyar jelenben.

Az „Életünk” rendszeresen értesít az előkészületekről és azok eredményeiről. — Részletes és hivatalos útbaigazítás jön a magyar lelkészeknek keresztül.

Csikszentdomokos szülöttje, késői papi hivatás. Neki is, mint sok székely honfitársának, a mostoha erdélyi magyar sors nyomott vándorbotot a kezébe, míg végre az északitaliai Bobbio-i egyházmegye szentelte pappá 1964 június 28-án, a gyulafehérvári egyházmegye részére, ahová már vissza nem mehetett. Azóta ennek az egyházmegyének szentelte életét, mellette azonban sosem felejtkezett meg Erdélyről. Segítette és segíti otthoni egyházmegyéjét ahogy csak teheti. Lelkipásztori tevékenysége mellett a génuai egyházmegyénél mint egyházi tanácsos és szentszéki ügyvéd is működik.

A szentszék ezt a fontos kettős munkáját, idekint és hazafelé, ismerte el most azzal, hogy kinevezte őt Öszentsége káplánjának, amivel a Monsignore cím jár. — Az „Életünk”, amelynek munkatársa Kurkó Alajos, együtt örül vele!

Az Egyház életéből

A pápa elleni merénylet háttérére egyre bonyolódik

Luigi Sricciolo baloldali szakszervezeti titkár vallomása, aki a Vörös Brigád terrrorszervezet és a bolgár titkos szolgálat részére dolgozott, egyre élesebb fényt vet a KGB (szovjet titkos szolgálat) szerepére a Balkán és Itália felé, amelynek Bulgária a kinyújtott csápjá. Stefan Svredlev ezredes, a Nyugatra lelépett bolgár titkos rendőrfőnök kijelentései a párizsi sajtó előtt csak megerősítik ezt a föltevést. A bulgár légitársaság római vezetőjét, Antonov-ot, akit Bulgária szívesen kicserélt volna Bekir Celenk-vel, közben az oiaszok letartóztatták, mert Ali Agcá-vel közvetlen kapcsolatban állt Rómában és őt a merénylet helyére is elkísérte. Bekir Celenk volt az, aki Agcá-t a török börtönökben kiszabadította és neki a merénylet sikere esetén 3 millió D-márkát ajánlott fel. Török hírforrásból azonban kiderült, hogy Bekir Celenk még mindig szabadlábon van és egy előkelő szófiai hotelből tovább bonyolítja le „üzleteit”. Legújabbban Bulgaria római követét, Venelin Kozemet, aki már régóta kémkedés gyanújában áll, „jelentéstétel”-re hazahívták, és onnan még nem tért vissza. — Amerika titkos szolgálata ébren figyeli a fejleményeket. — Schultz amerikai külügyminiszter pápai látogatását is kapcsolatba hozták a merénylettel.

Tizenhatsz új bíborost nevezett ki a Pápa minden világrészről

Az érdekesebb kinevezések: **Antoine Pierre Khoreiche**, Antiochia-Beirut pátriárkája; **Franjo Kuharics**, zágrábi érsek; **Jean Marie Lustiger**, Párizs érseke; **Josef Glomp**, varsói érsek; **Julians Vaivods**, Rigai apostoli kormányzója; **Joachim Meisner**, Berlin püspöke.

Nagyon fontos a világnézeti harc szélső peremén élő négy új bíboros személye a keleti blokkból: a berlini, zágrábi, varsói és rigai bíborosoké. Joachim Meisner, egész Berlin püspöke, bár Kelet-Berlinben székel, minden évben legalább 30 napot Nyugat-Berlinben tölt, hogy ezzel is dokumentálja Berlin egységét. Nagyon közeli viszonyban állt II. János Pál pápával még krakkói érsek korában. Honecker keletnémet államfő, valahányszor Róma beavatkozásáról tesz említést, Meisner berlini érseket érti. — Glomp, Wyszynski utóda a varsói székekben, szerepe ma Lengyelországban nagyon is ismeretes. — Kuharics zágrábi érsek viszont a horvát katolikus ellenállás lelke, Belgrád szerb-nemzeti kommunista diktatúrájával szemben. — A rigai apostoli kormányzó kinevezése pedig Róma jelenlétének a Baltikumban akar nagyobb hangsúlyt adni.

Újítás a Hittani Kongregációnál

Ratzinger bíboros, a Kongregáció vezetője, lényeges újítást jelentett be az ügyvitelben. — Az új eljárási rend (Verfahrensordnung) pld. egy teológussal

szemben a jövőben a következő: kimerítő beszélgetés (dialog) a kérdéses ügyben, amihez az illető az általa megjelölt szakértővel jelenik meg. Betekintés az ügyét érintő összes aktákba, továbbá az illetékes püspöknek az ügy állásáról való folytonos informálása.

Az új eljárási rend azonban nem vonja maga után, hogy egy érvényesen lezárt ügyet most újra tárgyaljanak. — Küng professzornak arra a reflexiójára, hogy ha ezt az eljárási rendet alkalmazták volna vele szemben, akkor a római intervenció az ő ügyében nem lett volna lehetséges, Ratzinger bíboros válasza az, hogy az ügy újrafelvételéhez Küng részéről kell megtörténnie a megfelelő gesztusnak.

Az újítás VI. Pál pápára megy vissza, aki a Zsinat bezárása előtti napon a Szent Officiumot, amely lényegében egyházi ítélőszék — Tribunal, a kollegiálisabb irányzatú Hittani Kongregáció névvel jelölte meg. A jövőben tehát nemcsak olyan ügyekkel foglalkozik, amelyeket már döntésre hoznak eléje, hanem már megelőzően az ügyet a helyszínen kezeli dialógus formájában. A Kongregáció feladata így még jobban a lelkipásztori szolgálathoz, a testvéri segítséget helyezi előtérbe.

A laicizálás (laikus státusba való helyezés) és a papi cölibátus alóli felmentés iránti kérvények száma Ratzinger bíboros szerint a normák szigorítása miatt erősen csökken. Az általános feloldás gyakorlata ellenben az érvényes egyházjog és a fülgyónás rovására annyira elterjedt, hogy megint a „helyes útra” kell terelni.

Varsó le akar csapni a lengyel egyházra

A politikai rendőrség az egész országban gyűjti az „adatokat”, olyan lelkészek ellen, akik „ellenállók”. Ezeket erkölcsileg próbálják lehetetlenné tenni rágalmakkal: sikkasztás, iszákosság, nözés, stb. A cél, megosztani a papságot és egy részét elválasztani a néptől. Külön listába szedik azok nevét, akik adott esetben kollaborálnának.

LITVÁN KAT. KRÓNIKA

Grigas, vilnai egyetemista diákokat, a szovjet hatóságok, mint azt rendszeresen szokták, Janikurgánba (Kazaksztán) vonultatták be katonának, ahol megtagadta az esküt a Szovjetunióra azzal, hogy ellenkezik a lelkiismeretével. — Börtönbe vetették orosz bűntényesek közé. Megfenyegették, hogy ha nem áll el szándékától, akkor uránbányába vagy ideggyógyintézetbe kerül. Végül is munkaszőlőalja került egy ázsiai téglagyárban, ahonnan eltűnt egy tifuszkórházban. Sor-sa bizonytalan.

KURKÓ ALAJOS KITÜNTETÉSE

Az újévi posta hozta az örömhírt, hogy székely paptestvérünket magas egyházi kitüntetés érte. — Kurkó Alajos,

VÁKÁR TIBOR (Budapesti):

Az érem másik oldala

Cikkeink szerzője erdélyi származású, Budapesten élő okl. építészmérnök és grafikus. Illusztrációs és grafikai munkái mellett elsősorban városrendezési és műemlék-belyreállítási problémákkal foglalkozik s ahogy a magyar Művészeti Lexikon (1968) írja: „számos műemlék restaurálásában vett részt (budai, diósgyőri, nagyvázsanyi, pécsváradi vár, Veszprém-i épületek, pázsztói templom, szombathelyi templomok, Iseum, stb.)”. — Hozzánk küldött cikkét még a magyar kápolna felszentelése utáni hetekben írta, minthogy azonban nem akart ünneprontó lenni, azért csak most kérte annak közlését. Úgy érezzük, Vákár Tibor cikkét a feltétlen egyszerűségről s az ebből háramló kötelesség diktálta, hogy mint szakember mondjon a minden műalkotásnak kijáró szabad véleményét.

A római magyar kápolna az egész magyarság keresztény szimbóluma a nagy világ előtt. Így tehát mindannyiunknak köze van annak jó vagy rossz, annak szép vagy sikerületlen megjelenéséhez. Úgy érzem, ha nem szólnék, ha nem mondanám el építőművészi véleményemet, akkor én is azonosítom magam mindazzal, ami ott történt, megjelent, s egyetérték annak művészi színvonalával, amelyet 1980-ban alkottak. Meg kell mondanom; alig tudom elfogadni mind az építési, mind a művészi kialakítást — bírálat, helyreigazítás nélkül.

*

A Szent Péter Bazilikának, a világ legnagyobb templomának kriptáiról van szó. Nézzünk körül itt, ahol az előtereknek, a pápák temetkezési fiúlkáinak egésze és annak minden részlete egyszerű, nemesen monumentális; a Szent Péter templomhoz illő. Síma falai azt reprezentálják, amit egy hatalmas felépítmény, a reneszánsz nagykupolájú óriás templomnak alsó szerkezete megkíván. Lent az erők játéka mindenek fölött domináns tényező.

Hol van a magyar kápolna elhelyezve? — Ha szembe állunk a Szent Péter templom főbejáratával, annak helye a jobb oldalra esik, más szóval a kereszt-hajó északi szárnya alatt van. VI. Pál sírjának szomszédságában, a monumentális sír fejéhez csatlakozik a kápolna szentélye. Három irányból lehet megközelíteni a magyar kápolnát: a Piazza del protomartio-térről, a Sixtusi-kápolna felől és a főhajó Bernini-oltára terében lévő lépcsők lejárataitól. Bárhonnan is megyünk, mindenütt végtelen nyugodt, töretlen síma donga-boltozatok zárják a mennyezetet, a padló is egyszerű kőfelület, fényezés nélkül és a fiúlkákban harmónikus sorakoznak a pápák szarkofágjai s ezek közül korban VI. Pál sírja mint legutolsó. Önmagában a mai időkert képviseli a minden díszítést nélkülöző, a feltűnően egyszerű, s ezáltal monumentálisan nemes formájával. Ugyancsak szerény a többi nemzet kápolnája, a litván, a lengyel belsőtér kialakítása is.

A ceremónia nélküli grottákból megközelíthetjük kápolnánkat, amelynek két bejárata van, egyik a szentélybe, másik a kápolna hajóba nyílik. Belépve, egy igen fényes, szinte kihívóan hangsúlyozott belső térkapcsolásba zuhanunk, amely az alázat, a nemes egyszerűség, a Szent István századának középkori hangulatát, egyszerűségét nélkülözi. Díszes csillogás, zsúfolt kőfaragás fogad, úgy, mintha egy kiállításra érkezünk, ahol a kicsi térbe mindent begyömöszöltek. A kápolna — amely végre is a Szent Péter altemplom tereinak egyike —, illetlenül kel versenyre a felső templomterekkel. Sem részleteiben, sem egészében nem helyes a feltűnés, mely egy új-gazdagnak a tulajdonságát tükrözi. Ezeréves múlt után nem a hivatkozás képezi Szent István szellemét, nemzetépítő akaratát!

Az Árpádok gondolatvilágát a Kár-

pátmedencében a magyarsággal együtt élő népek összefogása hatotta át. Ezzel szemben itt, a leszűkített országunkból néhány ember privilégiuma érvényesül, holott a világban összesen 15 millió magyart számlálhatunk. Az itthoni 10 millióból a többit miért zárták ki, miért nem vonták be az alkotás egészébe előrelátóan, körütekintően, egy világ-pályázatnak a szellemében és annak egységes átfogó eredményével? Hiszen ez a világra szóló esemény, ez a valóban nagyvonalú, ezer évben egyszer adódó lehetőség nem sajtúítható ki néhány ember által, akik

Arany János (1817 – 1882)

Itthon

*Mint a madár a fészkére,
Szomjú vándor hűvös ére,
Mint a gyermek anyáolbe:
Vágyom én e nyájas körbe.*

*Itt, enyelgő kis családom
Közt, van az én jó világom;
Künn borong bár a magasban:
Itt örökké csillagos van.*

*Csillogó szem, mosolygó ajk:
Ez az amit szívem óhajt,
S küszöbömet áttalépvé,
Ez derül itt én élembe.*

*Szívem ifjúl, gyermekké lesz:
Kis örömet nagynak érez,
Körülem is ártatlan kedv
Játszi pillangója repked.*

*És felejtem egyelőre
Gondjaimat a jövőre'
Mi nehéz súly függ e vállon,
Nehogy kedvük búra váljon.*

*Gyermek-szívvél, öntudatlan
Nyugszom meg e gondolatban:
Hogy övét el nem hagyja,
Ki mindnyájunk édesatyja.*

*) Mostanában emlékeztünk meg Arany János halálának 100. évfordulójáról. Ünnepe utóján közöljük itt egyik legszebb költeményét: a keresztény családi élet, a meghitt családi tűzhely gyönyörű költői felmagasztalását.

nem képviselhetik a világban szétszórta, telünk közös lelkeségű magyarságot.

A kérdések sorát tehetnénk fel: mennyiben magyar és katolikus, mennyiben keresztény és árpádiházi, mennyiben váli mindannyiunk számára felemelővé ez az alkotás? Mennyiben képvisel minket magyarokat, mennyiben Szent István-i szellemű, mennyiben reprezentálja a határon kívül élő 5 millió magyart? Hol itt a központi művészszellem, hol itt az egységes mesteri kéz? Mindezek megválaszolatlanul maradnak, s úgy néz ki a végeredmény, mintha különböző, készen ka-

pott anyagot felsőbb parancsra egymás mellé erőltetnek!

*

A kiváló Szent István-i szoboralkotással szemben, miért közönyös a Kún-madonna, az elforduló férfi-fejű Jézuskájával? Miért a reliefek különböző volta léptékben, emberméretben, kidolgozásban, naivitás és manikáns megjelenítésében, az összhangot biztosító karmesteri intés nélkül? Valaki elvette a dirigens kezéből a pálcát!? A zenemű szétesett hangszereire, mindegyik a maga külön szólását játssza. S bár önmagukban mind-egyik lehet kőbe-faragott, bronzba öntött művészet, de együttes összhang nélkül. Mielőtt sorra vennénk az egyes darabokat, nézzük meg a nagy egészet s aból kiindulva térjünk rá az egyes darabok bírálatára.

Úgy tűnik, hogy a kápolna egészének nincs művészi gazdája. Lehet mecénása, aki adta a gondolatot, a pénzt és a megvalósítás akaratát, de hiányzik az architektus, az az építész, kinek ereje van ahhoz, hogy magas művészete egységbe foglalja azt, amire őt megbízatása kötelezi. Ha mégis volt építész a kápolnának, úgy nem állott hivatása magaslatán, vagy nem hagyták akaratát érvényesíteni. Hozzáállása bátortalan, mert engedte a kápolnát egy vízszintes vonallal, a világító felületek elmesző kő-sávjával ketté szakítani. Egy ilyen donga-boltozat támaszvonálának oldalfalba símuló csatlakozásának megszüntetése az építészeti múlt megcsúfolása. Az építész megelégedett arról, hogy a kápolna főterében hatalmas szarkofajátékok, az esztétikai teher továbbvitelét is megmutassa és el ne vágja.

Az építész sajnos befolyásolni hagyta magát, s ezzel maga is részt vett egy esztétikai „raktár” elkészítésében. Ha már a mecénás, vagy a mecénások mindent bele akartak adni ami jó és drága, ami csillogó, és mindent ami a sok-millióból futja, — hogy ők is benne szerepelhessenek — neki kellett volna gátat szabnia, hogy az egységes harmónia színvonalát biztosítsa.

Az egymás mellé sorakoztatott szentek ismert, vagy kevésbé ismert nagyságok. Az összefogásna, a fény által biztosítható harmóniára annál inkább szükség van ebben a heterogén kiállításban, mert több mint harminc elem, művészeti és épületszerkezeti darab került egymás mellé. Az alkotások sokasága mellett az anyagok is indokolatlanul sokfélék. Fémek, kő-féleségek, fa- és mozaik szerkezetek váltják egymást. A szentélyben lévő bronz-alkotások és az arany-felületű homlokfal, valamint a kápolna hátsó bronz plakettje, és a címerekkel díszített felülete szétesik. A tucatnyi művészalkotás mindegyike külön-külön helyet kér. Így ezek mérete, színe, anyaga szabja meg öncélú helyét. Egyetlen helyes komponálás az építészeti egységbe illeszkedő szobrászat, a harmónikus megvalósuló művészi kápolna.

Lehetetlennek és szükségtelennek tartjuk a szerföltött sok gondolat bezúfolását. A lehiggadt, átgondolt, megérlelt kompozíciónak hiányát kifogásoljuk. Azt az alázatot, amely méltó lehetne a Szent Péter Bazilika altemplomában elhelyezett magyar kápolnához. Helyes viszont az a gondolat, hogy az építész négy lépcsővel megy le a kápolna-szintre, s ezzel nagyobb belmagasságot biztosít az egész térnek.

(Folytatás a következő számban)

Egy nemes lélek végrendelete

Azt hiszem ez a legmegfelelőbb cím ehhez a kis bejelentéshez. Kilenc évvel ezelőtt a Gondviselés különös utasítására Németh Zoltán telefonált, hogy most ment nyugdíjba a vasúttól és lesz ideje a magyar iskolával kapcsolatos munkában segíteni. Azonkívül kért, hogy vállaljam végrendeletének végrehajtását.

Németh Zoltán egy évig súlyos rákbetegséggel küzdve többszöri operáció után 1982 július 17-én meghalt. Végrendeletéhez csatolt kiegészítő levélben a következőket taáltam:

„Kérek, hogy magánszemélynek, még-ha rokon is volna az illető, anyagi körülményeimről semmiféle felvilágosítást ne adj. A hagyatékok célját azonban nyilvánosságra hozhatod nemcsak elszámolás, hanem talán példadás érdekében is. Amikor örökösül a clevelandi Magyar Iskolamozgalmat, vagy az általam ajánlott Németh Zoltán Alapítványt foglaltam meg, nem az volt a célom, hogy valamelyik egyesület adminisztrációját segítsem, hanem az, hogy a magyar utánpótlás minőségi kiválasztásához és neveléséhez az anyagi alapot szerény hozzájárulásommal növeljem. Az utánpótlás nevelése egyetemes nemzeti feladat. Különösen a magyar iskolák tantervének tökéletesítésében és az iskolai diák önképzés megszervezésében az általam vezetett már létező iskola és egyesületi kapcsolataid vállaljanak átfogó közvetítő szerepet”.

Eddig a pozsonyi születésű Németh Zoltán testamentumához csatolt levél. Továbbiakban kért, hogy magyar középiskolásoknak a magyar öntudat ébrentartása céljából „Zrinyi” irodalmi pályázatot hirdessek. Címe legyen: „A török áfium ellen való orvosság — ha Zrinyi ma élne”.

Tanulmányoztam kiterjedt levelezését, a sok rendelkezésemre bocsájtott feljegyzést főképp háborús élményeiről, Pozsony elhagyásakor írott hosszabb elbeszélését, terjedelmes politikai tanulmányait. Nemes lélek távozott közülünk, aki távollartotta magát az egyleti kispolitikától. Ezért kevesen ismerték őt.

Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy véka alá rejtsek, hanem a gyertyatartóba, hogy világítson mindazoknak, akik a házban vannak. (Mt, 5,15) Németh Zoltán egész életében keményen dolgozott és szerényen, lemondással, áldozattal készült erre a világító feladatra. Jótékony célokat, a magyar ifjúság érdekét tartva szem előtt, gyújtott és gazdálkodott. „A külföldre szakadt törzsnek, hogy kulturmunkát végezhesen, erőlelkű keresztthordozókra és anyagi erőre van szüksége” — mondotta.

A gyertyaláng, amit Németh Zoltán meggyújtott, soká ég majd azoknak a magyar ifjaknak szívében, lelkében, akik örökségének áldásában részesülni fognak.

A középiskolások máris írjanak pályázati feltételekért a következő címre: Egyesült Magyar Alap, Németh Zoltán Alapítvány, Papp Gábor; P.O.B. 11027 Cleveland, Ohio 44111, USA.

*

E bejelentéshez dr. Papp Gábor kísérelvéléből még a következőket:

„Németh Zoltán nem nősült meg. Egy unokaöccsén kívül, aki Magyarországon él, nincs senkije. Lelkiismeretes, csendes munkásember volt, aki került a nyilvánosságot. — A fél tüdejét már kivették. Meggyónt és megáldozott. Iván László, a volt Kastl-i hittanár, készítette elő a nagy útra...”

A sorok között...

Szép piros kötésű könyv jelent meg Budapesten a Szent István Társulat gondozásában: „Esztergomi Sematizmus 1982” — vagyis az esztergomi főegyház-megye hivatalos évkönyve, amely nemcsak az egyházmegye és a főváros, hanem, mint az előszóban olvassuk, „az egész katolikus magyar egyház szervezetét és főbb intézményeit leírja”. Az utolsó ilyen évkönyv 1970-ben látott napvilágot.

A szép nyomdatechnikával készült könyvben szinoptikus táblázatokon az egyházmegye, a világegyház és a magyar történelem fontosabb eseményei párhuzamosan, Szent Istvántól napjainkig, áttekinthetők, a térképmelléletek pedig mutatják az esperességek és plébániák kiterjedését a főegyház-megye vidéki területén és Budapesten.

Az arcképcsarnokban a teljes magyar püspöki kar és egy-két kivételtől eltekintve, ABC sorrendben mind a 435 főegyház-megyes pap arcképe látható. Bárki felismerheti plébánosát, káplánját, az idősebbek esetleg még volt hittanárak fényképét is.

A sematizmus szerint az esztergomi főegyház-megye 892.677 katolikus hívőjét 435 pap gondozza. A papok több mint

egy negyede (119) hatvan évnél idősebb — ez az arány azonban önmagában véve nem rendkívüli, hiszen ha a mai magyarországi „korfát” s különösen a budapesti lakosság öregedési mutatóját tekintjük, akkor azt mondhatjuk, hogy a hívek egy negyede is túl van már a 60. életévén. Más kérdés természetesen a fiatal papok aránya a fiatal hívőkhöz viszonyítva, — de erre most nem térünk ki.

Igazán a sorok között abban a fejezetben kezdünk el olvasni, amelynek címe: „A főegyház-megye papságának névmutatója életrajzi adataival”. Ezek az adatok a születési, szentelési, kápláni stb. éveket említik — melyek főbb állomásai a plébániák, intézmények, esetleg püspöki irodák vagy akár az egyetemi tanszék. A mai magyarországi normális papi pályafutások adatai között szerepelnek azonban olyanok is, amelyek a világ más tájain, más egyházmegyékben csak rendkívüli esetben vagy egyáltalán nem fordulnak elő.

Az esztergomi főegyház-megyes papok tíz százaléka tuntu tel életrajzában, hogy papi munkájában hosszabb-rövidebb ideig akadályoztatva volt, vagy még ma is akadályoztatva van. Ezt a sorok között olvashatjuk, mert az időleges, vagy végleges akadályoztatás nincs igazi nevén nevezve. Igazi neve adminisztratív egyházüldözés lenne.

Hat fajta elnevezést olvashatunk ki az életrajzokból. Az első kettő világos mint a nap. A politikai fogolyként börtönviselt papok tartoznak ide. 11 pap volt egyszer „szabadságvesztésre” ítélve — kétszeri szabadságvesztést 5 pap szenvedett el. (A kizárólagos szavakat szövegünk vészük a sematizmusból.) — A következő négy csoport elnevezése az egyházüldözés burkolt, rafinált, adminisztratív formáit jelenti. „Rendelkezési állományban” volt 5 pap. „Egyházi beosztás nélkül” illetve „szolgálaton kívül” található jelenleg, 1982-ben is, 16 pap. „Szabadságon” van 1 pap, „betegszabadságon” 5. Végül a hatodik csoportba tartoznak a nyugdíjasok. Hivatalosan 53 nyugdíjast számol az egyházmegye. Öt pap esetében azonban a nyugdíjazás ténye („állami nyugdíjasok”) gyanús, hiszen ezek a papok általában 50 évnél fiatalabbak.

Összevont tehát 43 pap életrajzi adataiban találjuk a 'forró' (politikai összeesküvésű perek) vagy a 'hideg' (adminisztratív: rendelkezési állomány, beosztás nélküli, kényszernyugdíjazás, betegszabadság, stb.) egyházüldözés nyomait.

A szép piros kötésű könyv beszédes lapjai az életrajzok, beszédesebbek a nagyszerű térképeknél is. Együttérzéssel gondolunk a szabadságvesztéses, rendelkezési állományos, beosztás nélküli, szabadságot és fiatalon nyugdíjazott esztergomi papokra, de még nagyobb aggodással az óriási paphiánnyal küzködő magyar egyházra, mert tudjuk, hogy minden egyházmegyében ugyanez a helyzet.

*

Ezt a sorok közt olvasó írást magyar szociológus írta szigorúan hivatalos, nyomtatott szövegről, azzal a szándékkal, hogy a Nyugaton élő magyarok: hívek és papok, azon egy kicsit elgondolkozzanak...

Saját szavai szerint, tartózkodott minden mélyreható politikai kiértékeléstől, csak a „jéghegy csúcsát” érintette, ne hogy otthon valakinek „ártson” vele.

Borbándi Gyula:

Emlékezés Fuhrmann Ernőre

Legkiválóbb papjaink egyike volt. Sok esztendő betegség után bívta magához az Úr, jóval túl a nyolcvanon. Fuhrmann Ernő ahhoz a papi nemzedékhez tartozott, amely a harmincas és a negyvenes években a katolikus ifjúság nevelésében maradandó érdemeket szerzett és nagyrészt neki is köszönhető, hogy oly sok hitvalló fia lett az egyháznak az üldöztetés és száműzetés megpróbáltatásos korában.

Először a Magyar Nemzetben, majd az Új Emberben olvastam a kisbetűs halálhírt arról, hogy Fuhrmann Ernő hittanár január 4-én meghalt és január 12-én temették el a pesti Új Köztemetőben. Régióta tudtam, hogy beteg. A legutolsó hírem arról szólt, hogy a korral dacolva, mégis megjelenik olykor a budapesti Szent Család Egyházközség Szondi utcai templomában, misét mondva és leveivel elbeszélgetve. Sokan ismerték és sokan szerették, nemcsak hajdani tanítványai, de azok is, akik lelkipásztori munkája alapján tanulták meg becsülni és értékelni csendes, halk, szerény, dolgozó egyéniségét, kivételes tudását és járhatatlan tennivágyását.

Én 1930 szeptemberében lettem tanítványa a budapesti Kölcsey Ferenc gimnáziumban. Ő vitt el a Regnum Marianum cserkészcsapatba és kongregációba. Azóta sem felejttem el, mily sokat köszönhetek és köszönhetünk neki, aki páratlan tehetséggel rendelkezett az ifjúságnevelésben. Nem a vak hitre és jeltelen tekintélytisztelőre nevelt, hanem a valóban keresztény életre és csak olyan tekintélyekre tisztelőre, amelyek nem hivatalra, hanem tudásra, tehetségre, képességekre épülnek. Ő ültette el bennünk a munka szeretetét és a teljesítmény megbecsülését. Mint hittanár, mint kongregáció vezető és mint cserkészparancsnok szívósan munkálkodott azon, hogy tanítványai megállják helyüket az életben és ha olvasom, hogy évfolyamtársaim a maguk hivatási pályájukon milyen eredményeket érnek el, akkor lehetetlen nem gondolnom Fuhrmann atyára, akinek a vetése beérni látszik. Neve ott ragyog a többi regnumista pap neve mellett, Jandik József, Witz Béla, Kosztolányi István, Jaszenák Győző, Bárdos István, Hell Imre és a többiek társaságában, kiknek elévülhetetlen érdemeit bizonyára méltányolni fogja egy majdani katolikus egyháztörténelem.

Azóta, hogy 1949 elején elhagytam Magyarországot, csak ritkán hallottam róla. Felozslatták a Regnum Marianumot, elárvult a Damjanich utcai kongregációs és cserkészotthon. A papok szétszóródtak, az összeköttetés tanítványainkkal és neveltjeikkel megszakadt. Fuhrmann Ernő a hittanári tevékenység után egy ideig a budapesti érseki helynökségen dolgozott, majd a már említett Szent Család Egyházközségben lelkes lett. Aztán nyugdíjba vonult és élete utolsó részében a rászakadt betegséggel küszködött. Évekkel ezelőtt eljuttatta hozzám egy híve látomásainak naplószerű leírását, amiben — sajnos — több volt az őszinte és mélyleges hit megnyilatkozása, mint a gondolatok és érzések megfogalmazásának képessége. Ezért nem teljesíthettem azt a kérését, hogy megfelelő helyen publikáljam vagy a kinyomtatását elintézzem. Csak azt tehettem, hogy eljuttattam oda, ahol ilyen ügyekkel szakszerűen foglalkozni tudnak. Fuhrmann Ernő ezt megértette és nem neheztelt, ami abból is kiderült, hogy olykor-oly-

kor tanítjelét adta munkám iránti megismerésére.

Távolléte nagy vesztesége egyháznak, a katolikus papi kar szegényebb lett egy kiváló egyéniséggel, aki nem a látnyos és tündöklő szereplésben, az evilági hiúságokban, hanem a szívós, türelmes, kitartó aprómunkában és abban a nemes lélekmentő tevékenységben látta feladatát és szerepét, amely egyetlen biztosítéka a sikeres hitéletnek és a vallási közöny terjedése lefékezésének.

ERDÉLYÉRT!

Az erdélyi csomag-akció eddig több mint ezer csomagot eredményezett. Eből csak az „Életünk” útján több mint 400 csomag lett küldve. — Egy csomag tartalma: 1 lit. olaj, 1/2 kg rizs, 1 kg cukor, 1/2 kg dara; 6 tasak leves/főzelék; 6 dob. húskonzerv (kisebb nagyobb); 1/2 kg téli-szalámi, 2 tábla csokoládé, 1 doboz tejpor, 2 doboz zabpehely, 1/2 kg pörkölt-kávét (darálva), 40 dkg. kakaó, 20 drb. tabletta (narancs üdítőnek — tubusban).

Egy csomag ára: DM 108,75.

A csomagokat átvételi elismervény ellenében a németországi Quelle-cég vámmentesen küldi szét nagyváradi raktárból.

Csomagokat küldhet a gyulafehérvári szeminárium, gyermekkorházak, öregotthonok megsegítésére. De küldhet egyéni címre is, akinek akar; ez esetben fontos megadni a pontos címet irányítószámmal és a feladót.

Az összeget befizetheti az „Életünk” szerkesztőségének:

1. „Erdély” — Kath. Ung. Seelsorge, Sonderkonto 606 50-303, Postscheckamt München;
2. Kath. Ung. Seelsorge, Bayer. Vereinsbank, München, Konto-Nr. 145 357 — Erdély.
3. Befizethető készpénzben minden magyar helyi lelkésznel is. — FIGYELEM! A MET-ben a Postscheckkonto száma téves!

KÉRJUK OLVASÓINKAT, HOGY ELŐFIZETÉSUKET RENDEZZÉK!

GÁBOR ÁRON

1982 december 28-án, 71 éves korában Saarbrückenben meghalt Gábor Áron író, újságíró. Pályáját Budapesten a „8 órai újság”-nál kezdte, a 2. világháborúban hadiudósítóként vett részt és élményeit „Túl a Sztalin-vonalon” c. könyvében örökölte meg. A háború után elítélként 15 évet töltött Szibériában. Hazakerülve ismét újságíróként dolgozott Budapesten, de 1965-ben Nyugatra emigrált. Szibériai trilógiájában (Az embertől keletre, Szögletes szabadság, Évszázados emberek) a háború után Szibériába hurcolt emberek tragédiáját írta meg; — az átélt szenvedések leplezetlen őszinteségű ecsetelése megdöbbentő erővel hat az olvasóra. Utolsó könyve, az ugyancsak nagy sikert aratott „Túlélés”, életrajzi fogantatású regény, vagy inkább korrajz, az otthoni milliók túlélésre berendezkedett életének, küzdelmes sorsának szépírói eszközökkel való bemutatása.

Gábor Áront Münchenben temették el január 5-én. A temetési szertartást Fejős Ottó végezte.

Hol van a nemzet?

Szitnyai Zoltán postumus könyve

A kiváló írónak tavaly előtt „Osztályidegen” c. postumus regénye után most a második postumus könyve látott napvilágot. „Hol van a nemzet?” címmel, 250 oldalon, Sitnyai Zoltán, a harcos publicista utolsó öt esztendejéből való írásait olvashatjuk olyan problémákról, melyek ma is fájón aktuálisak és nyilván még sokáig azok maradnak. (Különböző is, az igazán jó írások nem avulnak el soha.) Miről szólnak? Elsősorban is az emigráció értelmét, csatlódásait, reményeit elemzi a tények kendőzetlen számbavételével, illúziók nélkül, írójuk nemes és szenvedélytől fűtött stílusában. De felidéződnek ezekben az írásokban egyéb témák is: börtönméltóságok, emlékek, közéleti emberekkel, politikusokkal, írókkal való találkozások; máskor általános nemzeti, népi létkérdéseket tárgyaló történelmi távlatú kisebb tanulmányok — vagy ha célszerűnek látszik, riport-frissességű cikkeik formájában szólnak az olvasóhoz. Sitnyai Zoltán mostani postumus publicisztikai gyűjteménye — ahogy Szathmáry Lajos okos, szép Bevezető-jében írja — „méltóképpen zárja le az életében megjelent mintegy ötven kötetre terjedő monumentális életművet”.

Sz. J.

A könyv ára kötve US \$ 14,—, fűzve 12,—. Megrendelhető a kiadónál: Fabó László, 22 Hancock Str., San Francisco, Calif. 94114, USA. — Európában: Gitta Sitnyai, Ferd.-Raimund-Str. 18, A-5026 Salzburg, Österreich.

Újdonság!

Megjelent!

Szamosi József:
ALMAIM ÁRNYÉKA
(Száz vers 1982 — 1934)

A szép kiállítású könyv ára
DM 20,—, vagy \$ 10,— + portó.

Megrendelhető a kiadó címén:
Aurora, Oertlinweg 4
D-8000 München 90

Hazai figyelő

ÚJ HANG HAZULRÓL

Egyre több komoly szó, sőt követelés esik otthon a család megbecsüléséről, a család döntő szerepéről az embernevelésben és arról, hogy a család, a társadalom ezen alapsejtje, lett beteg... És ezt most már nemcsak az Egyház emlegeti, hanem az „illetékesek” is otthon. — Persze csak most, amikor már késő. De, jobb későn, mint soha belátni a tévedést.

A Szovjetunióban az 1920-as években tombolt a családelenesség. Meg is lett az eredménye: megteltek az állami gyermekotthonok, majd csakhamar a fiatalokorok börtönei gyermekgonosztevőkkel. A szovjetorosz keserves tapasztalatok ellenére, nálunk egy emberöltő kellett ahhoz, hogy megértsék az „illetékesek” azt, hogy a gyermeknevelés természetes helye a családi szentély, a legjobb és legilletékesebb nevelők a szülők, a nagyszülők meg a testvérek. A nevelésben segítségükre van a keresztény hit és erkölcs alapján álló iskola és a templom.

A magyar TV-ben is új hangok hallhatók néha. Egy ilyen egészen új hang volt nálunk Kulcsár Kálmán előadása január 2-án a türelemről, Karl Raimund Popper osztrák filozófus nyomán, aki a 2. világháború borzalmai közt döbbsen rá arra, hogy hová vezetnek az ideológiák, a szélsőséges, emberi önkényen alapuló társadalomszemléletek! Ezért elvetett minden totalitáris társadalomszemléletet, újra érvényt követel a nyitott társadalomnak, amelynek alapja a megértés, a türelem, a szeretet minden ember iránt... A türelemmel összekapcsolja a szabadság kérdését is, mert szerinte türelem csak szabad társadalomban lehetséges. A mai helyzetért világviszonylatban az értelmiséget teszi felelőssé. Nekik kellene tisztán látniuk és civilkurázzsal rendelkezniük, hogy a megismert igaz ügyért síkra szállhassanak.

ÁRPÁDHÁZI SZENT MARGIT HALÁLÁRÓL

A Nyulak-szigetén — ma Margitsziget — a Duna fölött 1271-ben különösen zord téli szelek fújtak. A nővérek sokat szenvedtek a hidegtől, sok volt a beteg. Köztük Margit is, IV. Béla király leánya. Magas láz gyötörte szegényt. Lázálmában nemrég elhunyt édesapjával beszélgetett, meg István bátyját szólította, aki akkor éppen a Nyugati Végeken harcolt az ellenséggel...

Életrajz írója, Ráskai Lea nővér, így írja le később a véget: „Temessetek el a kórus közepén a Szentkereszt oltára előtt,” — suttogta el még baldokolva. „S akkor legottan az Szentséges Szűznek orcája csodálatos fényességgel megfényesedett és vala szemének alatta oly igen szép világosság, mintha megaranyzták volna az ő orcáját a szeme alatt...” — Margit ekkor 28 éves volt.

1271 február 17-én temette el Fülöp esztergomi érsek a Kereszt oltára elé, ahogyan Margit soror végrendelkezett.

Margit, az Árpádház egyik utolsó legkedvesebb virága, a tatárjárás évében, 1242-ben született. IV. Béla és felesége Mária váltságdíjjul szánták az Uristennek az újráfűlő országért. Sirja a Nyulak-szigetén az élet elesettjeinek, betegeknek és nyomoréknak lett a gyógyhelye... Ennek ellenére majdnem 900 évig kellett várnunk, míg XII. Pius pápa 1943 július 23-án (a Don-kanyar éve) a szentek sorába iktatta.

A GYŐRI KÁRMEL JUBILÁL

A Világegyház tavaly a nagy kármeli-

ta szent és egyházdoktor, Avilai Szent Teréz halálának 400 éves évfordulóját ünnepelte. II. János Pál pápa emlékeztetés tavalyi spanyol útja elsősorban ennek a jubileumnak szólt

A magyar kármeliták központi kolostora, a győri Kármel is jubilál. A XIV. század derekán Nagy Lajos királyunk épített számukra a budai Várhegyen egy kolostort Innét Pécssett és Eperjesen is letelepedtek. A török időkben a kolostorok kipusztultak. A főlzabadító háborúk után 1697-ben három kármelita jött Bécsből és telepedett le Győrben az un. „Perger”-házban. A ház hamarosan kicsiny lett, ezért Atanáz kármelita testvér nagyszerű terve alapján felépítették a mai barokk templom-kolostor-együttest, Győr egyik legszebb épületét. Különösen a Rába-híd és a székesgyűlés tornyából szép a győri Kármel. Atanáz testvér, világi nevén Witwer Márton, tironi kőműves halálának 250. évfordulóját most ünneplik. A Duna mentén sok barokk templomot épített, de legkedvesebb életműve mindvégig a győri Kármel maradt. A homlokzata különösen szép és finom. Középpontjában két fülkében a kármeliták két nagy alapítója, Avilai Teréz és Keresztes János szobra látszik, felettük a magasban egy félgömbön a Madonna légies, könnyed alakja lebeg.

A Kármel templomában a Szerecsen Madonna előtt szelíd gyertyafényben minden nap munkából megtért, fáradt emberek térdelnek vagy ülnek, belső nyugalmat keresvén a mélységes csendben...

AZ ORIENT EXPRESSZ

Ennek a legendáshírű expressznek a régi előkelő jellege a II. világháború óta megszűnt, de érdekessége és jelentősége talán nem csökkent. Ma már nem diplomaták, arisztokraták, pénzes nagykereskedők luxusvonata ez, hanem Kelet, a Balkán és a volt Osztrák-Magyar Monarchia területének gyűjtővonata, tartkítva amerikai, távolkeleti és angol-francia hátizsákos diáktúristákkal. Európa leghosszabb, legsúfoltabb és legtarkább vonata, ahol a kupékban és a folyosókon bábeli hangzavar uralkodik. Érdekes ma is utazni ezen a vonaton. Sok rajta a magyar, a népi német és a jugoszláv rokonlátogató Párizs felé, meg vissza Budapest felé is.

Közvetlen Brezsnyev halála után nagyon érdekes beszámoló voltam fül-tanúja az egyik kupéban. Egy középkorú, nagyon intelligens, teljesen elmagyarosodott budai német családból származó hölgy, aki évtizedek múlva járt megint Budán és Pesten, számolt be élményeiről: — Minden házon fekete zászló. A Keletin igazoltatás. Nőket is igazoltatnak. Talán, mert meghalt Brezsnyev? — Budapest nagyon föl van turva a földalatti miatt. Nagyon piszkos. A Vár egyedül van rendben, németországi szemmel is nézve. A régi békés Óbudára már nem lehet ráismerni. A polgári házak, kertek eltűntek. Óriási háztömbök tornyosulnak. Kívülről-belülről szürkék és nagyon silányak. Silány a lift, a fűtőberendezés és a vízvezeték. A folyosók szűkek, a válaszfalak szinte áttetszők. A lakók panaszkodnak, hogy most emelték 100%-kal a lakbérekét. Pesten is sok a cigány, de kevés a lakás. Házkiutalásoknál a Tanácsok sokszor cigányokkal keverik a magyar lakókat.

Ezért nehéz tisztántartani a folyosókat és a lépcsőket. Éjjel is sok a veszekedés, zenebona és egyéb lárma. Egy ilyen nagy

Cserkészélet

EGY EZÜSTLAKODALOM MARGÓJÁRA

Így szól a krónika: „1982 dec. 18-án a Linz-i Szt. Antal plébániatemplomban Kiss Margit és Kiss Mihály — cserkésznyelven: „Mackóbá” és „Miskabá”, — cserkészvezetők ritkaságszámba menő ke-retek közt ünnepelték 25-éves házassági évfordulójukat. A szentmisét dr. Balogh Vince plébános és dr. Kerny Géza püspöki tanácsos, magyar lelkész, koncelebrálták Msgr. Valentiny Géza pápai prelátus, a Magyar Cserkészszövetség Központi Nangytanácsának tagja és az Európai Kerület Társelnöke részvételével. — Az orgonánál Lukács Margit ült, és közreműködött az „Árpád”-cserkészcsapat „Sólyomörsébe” tartozó Lukács-kvintett (egy család öt zenészcserkésze!). — Az egyházi szertartást családi ünnepély követte a plébánia kultúrtermében, ahol Prof. Balogh Ádám tolmácsolta az „Életünk” jókívánságait is”.

A krónikást csak az érti meg, aki tudja, hogy Kiss Mihály és felesége, Kiss Margit, a Linz-i 80. sz. Árpád cserkészcsapat megalapítói, egy évtized óta nemcsak vezetői, hanem áldozatos, hozzáértő nevelői is, úgy hogy az egész csapat egy nagy család. De nemcsak cserkészkednek, szép tábortokat rendeznek, hanem a linzi magyar hétvégi iskolának is ők a szíve-lelke. — Jó munkájukat áldja meg a jó Isten!

OBERAU — TÉLITÁBOR 1982—83

Nagy cserkész találkozó volt! — nagyban, Oberauban az új télitábor helyén. Festői vidék, Ausztria egyik legszebb helye: Wildschönau. Itt találtunk új helyet a tábornak. A környék gyönyörű volt, a fűs ternek, a síutazók kiűzők.

blokkban a gyerekek eltévednek. Az utcán a külső perifériákon sok a rosszul vagy nagyon olcsón öltözött ember. Sok a kedvetlenarcú ember. Valamikor milyen vidám volt ez a város! A villanások, buszok zsúfoltak. Sok a hangos, csúnya és durva beszéd, még a nőknél is. „Állati, baromi jó” — aztán trágár vagy káromló szavak, még fiatal lányoknál is. Feltűnően sok fiatal lány szájában ott fityeg a „cigi”. Sok a civilruhás orosz nő. Az ember csak akkor veszi észre, ha kérdez tőlük valamit, hogy nem magyarok. — A templomok, különösen a régi, ismertebb templomok, vásár- és ünnepnapokon tele vannak. Feltűnően sok a fiatal. Ezekben a templomokban szép énekes és zenés misék vannak. Latin misék is szép greorián énekkel. Ezek a templomok kívül-belül gondozottak és ápoltak. De nagyon sok vidéki és külbelki templom siralmasan néz ki. Mintha még a háború óta sem tatarozták volna. A régi „Szent vagy, Uram”-népénekkultúra lezüllött. Nagyon hiányoznak a régi iskolás énekes misék.

Az áruházak tele vannak; különösen élelmiszerben, zöldségben nagy a bőség. Csak a nemes gyümölcsben van hiány, azt mondják, a javát külföldre szállítják. Hiánycikk többször a mosópor, téli-szalámi, divatos ruhaanyag, nyugati szövetek, finomabb műszerek és gépek. De azt mondják, a Váci utcában minden kapható idegen valutáért.

A vámosok udvariasak, csak akkor vámolnak, ha a behozott árú a megengedettnél sokkal több. Például 1.500 Ft. többletnél 600,— Ft. 7.000-nél 2.800,— Ft. volt a vám. — Egy asszonynál németnyelvű írás volt a Fatima-i titokról. A vámos megnézte és kissé gunyorosan ráhírázta: „Tudjuk, Máriacellből jön, ott írnak ilyeneket!”

Az új penziót, a „Pension Angerhof”-ot meg kellett szoknunk. Magunk voltunk, szép szobákkal, ebédlőkkel. Sajnos, nem fértünk el benne, a 170 hely kevésnek bizonyult, így egy pót-penziót is kellett szereznünk, az „Arany lakát”, ahol Henrik atya vezetésével a legnagyobb róverek (23—27 évesek) tanyáztak. Igen, mert idén 263-an voltunk a vezetőikkel együtt. Ez volt a 12. — egyben az eddigi legnagyobb európai téli tábor. Pedig még arról nem is írtunk, hogy 172 magyar cserkészbarátunk, köztük 86 magyar cserkészszülő is megtalálta a maga 3 penzióját, rendezték a saját sítúráikat, esti programjaikat.

Cserkészeink ismét tíz országból jöttek és tengerentúlról: Ausztráliából, Argentínából, Venezuelából és természetesen Amerikából és Kanadából. Örömteli volt a találkozás ezen a szép helyen. Fiatal vezetőink egész gárdája segített abban, hogy a síelés után — tíz kitűnő magyar síoktató vezetésével — változatos esti cserkészprogram gazdagítsa a tábor napjait. Konthur Marika énekgyakorlatai, a vidám táborművek, mind kedves emlékeink maradtak... És a Szilveszteri műsor? Ragyogó volt: Kecskési Csilla és vidám „kultur-gárdája” gondoskodott kitűnő hangulatról!

A szilveszteri, éjféle hálaadáson a szép falusi nagytemplomban több mint négyszázán voltunk együtt! Henrik atya, Sipos Tibor nagytisztelendő úr és Gyurkabá álltak az oltárnál. Szilveszter estére aztán megérkezett Rómából Kozma Gyurka atya is a róverek öröme. Aztán farsangi bál is volt, kitűnő, otthon készült jelmezekkel. Volt vidámság éjfélig.

Vidám, szép volt a „Gyimesi havasok” — téli tábor!

A Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete örömmel hirdeti meg hagyományos húsvéti Regőstáborát 1983 március 26-tól április 4-ig. Felsőőrött, Burgenlandban. — Az érdeklődőknek szívesen ad felvilágosítást az Európai Cserkész Szövetség Központja; Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81, Tel.: 98 26 37-38

Esseni cserkész-karácsony

Cserkészeink, a 86. sz. Zrinyi Miklós csapat, Essen, a „Karácsony este a Mennyeországban” c. darabbal kedveskedtek hozzátartozóiknak 1982 karácsonyán. A szép műsor jelentőségét fokozta, hogy a csapat apraja nagyja kivétel nélkül szerepelt, mindenegy elhangzott magyar mondattal egy-egy karácsonyi gyertyát gyújtva a szülők szívében. Különösen nagy fénytel ragyogtak azok a gyertyák, amelyeket az eddig „néma levették”-nek hitt cserkészeink lobbantottak lángra.

Egy mühlheimi cserkészszülő

Meszlényi Antal: MAGYAR SZENTEK ÉS SZENTÉLETŰ MAGYAROK

Nélkülözhetetlen kézikönyv! Az Árpádház szentjei mellett először foglalokzik a nemkanonizált, de szentéletű régi magyarokkal (Bánfy Lukács esztergomi érsek, a Pálos-rendalapító Özséb, a kassai vértanú, Kelemen Didák minorita, Hám József szatmári püspök stb.); rajtuk kívül a közelmúltból 15 magyar hitvalló, illetve vértanú részletes, hiteles életrajzát tárja elénk (Prohászka Ottokár, hg. Batthyány-Strattmann László, Bogner Mária Margit, Hummel Kornél, Kaszap István, Apor Vilmos stb.). Tudományos igényű készült munka, emellett élvezetes, fel-emelő olvasmány. Nem hiányozhat egyetlen katolikus magyar család könyvespolcáról sem!

A gyönyörű nyomdai kiállítású, 300 oldalas könyv, kékszínű egész vászonkötésben, arany nyomással, rendkívül kedvezményes áron **DM 20,— vagy \$ 10,— (+ portóköltség)** befizetése ellenében kapható az Életünk kiadóhivatala címen. **Rendelje meg! Korlátolt példányszám!**

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Halálozás: Dubniczky József Linzben elhunyt.

BELGIUM

Brüsszel: A magyar lelkész írja: „Valahogy hozzám került Brialmont-ból egy kedves levél, a trappista szerzetesnő kolostorából, hol több magyar szerzetesnő él: „Az idén mi is gyarapodtunk egy új magyar nővérrel. December 18-án volt a beöltöztetése, de nem olyan pompával, mint régén.

Magyar újoncnak a szép **Margit** (árpád-házi) nevet kérte és kapta. — Harmincegy éves. Két éve fejezte be az egyetemi tanulmányait Leuvenben. Protestáns volt. Két éve lett katolikus. Karácsony előtt itt a kápolnában bérmálta meg a püspök úr és a nagybőjt elején lépett be. A nagyhéten volt felvéve jelöltnek. Öröme tetőfokán van. Neki minden új. Különösen a

liturgia és az imaélet vonzza... A kegyelem az egyetemen adott neki találkozót. Minden kegyelemre 'Jelen'-nel felelt. Ad Multos Annos! Legyen mindig boldog, Krisztus jegyeseként, és miként Szent Margit, imádkozzon a magyarságért és az Egyházért!

Keresztelő: az Egyház gyermeke lett: **Christel Judith Dominique Lefebvre**, Fábrián Ilona kislánya, dec. 18-án. — Isten áldása kísérje életútját!

Házasság: Dec. 18-án a Szent Család templomban esküdtek örök hűséget **Kubik Dóri** és **Hubermont Daniél**. — Öszinte jókívánságaink az ifjú párnak!

Halálozás: Dr. Bezszilla István 83 éves, Margit néni testvére, Budapesten dec. 3-án hirtelen elhunyt; — **Virágh Ferenc** 46 éves, hosszú betegeskedés után nov.-ban távozott. Nagylelkű, jó keresztény és cserkészvezető volt. Sokan voltak az érte bemutatott szentmisén; — **Meus Rita** 84 éves, hosszú betegség után dec. 18-án Anversben meghalt. Temetése dec. 23-án Schilde-ben volt; — **Hajas Marica** néni 86 éves, dec. 22-én temették Bruxellesben. 1928-ban vette át a magyar lányok szociális szolgálatát. Minden erejét és tudását a magyar lányoknak szentelte; — **Rácz Lajos** 36 éves, nagyszerű zongorista, bőrrákban, gyorsan elment közülünk. Dec. 29-én temették el. — Nyugodjanak békében!

FRANCIAORSZÁG

Párizsi születések és Keresztelések: 1982 május 16-án: **Boros Aline Marie**, B. András és Majer Mária kisleánya; — jun. 13-án: **Császár László**, Cs. László és Cseh Erzsébet kislánya; — jul. 16-án: **Császár Erzsébet** szül. **Cseh Erzsébet**; — szept. 15-én: **Farkas Christian**, F. György és Tóth Mária kislánya; — nov. 27-én: **Csala Geneviève**, Cs. János és de Sena Mária Fatima kislánya; — dec. 5-én: **de Croux-Chanel Mariella-Stephanie-Elisabeth**, de C-C Imre és d'Avout d'Auerstaedt Helène kisleánya; — dec. 25-én: **Léh Anne-Céline Marie**, L. Tibor és Barthel Catherine kisleánya. — Isten áldása kísérje életútjukat!

Házasságot kötöttek: 1982 május 20: **Jelena Ferenc** és **Hutter Mária**; — júl. 18: **Császár László** és **Cseh Erzsébet**; — dec. 26: **Katona László** és **Harmadás Mária**. — Az Úr áldja meg család életüket!

Halálozás: 1981 dec. 16: **Heberger Jules**, özv., 79 éves korában; — 1982 jan. 14: Párizsban **Szente Lajos**, 60 éves korában; — jan. 22: St. Claud-ban **Zeisler Géza**, 81 éves korában; — febr. 8: Chellesben **Karman Gábor**, 86 éves korában; — febr. 25: Montgris-ben **Rusak Henry**, 84 éves korában; — máj. 15: Párizsban **Gonda Gisèle**, 81 éves korában; — máj. 16: Párizsban **Német Rudolphe**, 2 hetes korában; — jun. 2: Grignyben **Sehn Jánosné**, 80 éves korában; — jun. 1: **Nemestóthy Dénes**, 72 éves korában; — máj. 28: Párizsban **Gyalay-Telegdy Ilona**; — máj. 28: Párizsban **Sándor Ágnes**; — szept. 26: Párizsban **Virágvölgyi Ferenc**, 62 éves korában; — dec. 12: Bicetreben **Bálint István**, 48 éves korában. — Adj Uram örök nyugodalmat nekik!

Keresztelések 1982 II. félévben: **Kiss Leticia**, Árpád és Sylvie Mange kisleánya, Ruy; — **Szegedi Dávid**, István és Sályi Silvie fia, Ste Foy-les-Lyon.

Elsőáldozás és ünnepélyes hitvallás a misszióban: **Bieliczky Margit** július 4-én, Ste Foy-les-Lyonban; — **Perrin Maxime** és **Fischaller Rodolphe** szeptember 5-én, Lyonban; — **Kövesdi Carie** szeptember 12-én, La Saletteben járultak először az Úr asztalához.

Perrin Sandra szeptember 5-én Lyonban tett ünnepélyes hitvallást.

Esküvők: **Molnár Ildikó** és **Francis Delacre**, Ste Foy-les-Lyon; — **Kiss Magdolna** és **Scandolin René**, Ruy; — **Balaska Erzsébet** és **Didier Lascombe**, Bédarides; — **Bánhegyi Jean-Luc** és **Catherine Belleard**, Lyon; — **Kiss László** és **Renée Florentz**, Ruy; — **Farkas Edith** és **Francisco Rosales**, Grenoble.

Az Örök hazába költöztek: **Ruiz Andrásné** szül. **Szendrói Ilona**, 58 éves, Vé-nissieux; — **Bánfi Jánosné** szül. **Faragó Éva**, 87 éves, Lyon; — **Németh János**, 71

éves, Echirolles; — **Tömör Nándor**, 59 éves, Le Luc; — **Juranics József**, 44 éves, Lyon; — **Seifert Ágostonné** szül. **Boros Mária** (Lichner nagymama), 84 éves, Contes; — **Barát Hildegundis**, 83 éves, sioni nővér, Bayonne; — **Posch Cyriana**, 86 éves, sioni nővér, Bayonne; — **Hoffmann Paula**, 89 éves, sioni nővér, Bayonne; — **Kécska Berialan**, 92 éves, sioni nővér, Callian; — **Balogi László**, 46 éves, Lyon.

HOLLANDIA

Keresztelés: Heerlenben 1982 július 11-én reszesült a keresztesség szentisegeiben Jean Bussers és Huba Margit kislánya, **Janine Maria Katalin**. — Isten értesse a boldog kis családot!

Halottaink: Krajnc Márton a mindenki által szeretett és tisztelt Marci bácsi, 61 éves korában a szentségekkel megerősítve 1982 dec. 15-én elhunyt. Jézus Szívének nagy tisztelője volt. Temetése Maasrichtban volt december 18-án. — **Csányi Györgyöt** 73 éves korában szólította magához a jó Isten. Szenvedéseit türelmesen viselve december 17-én hunyt el. Heerhugowaardban temették dec. 22-én.

Halottainknak legyen örök béke s ittmaradt szeretteiknek pedig lelki erő és vigasztalás.

NÉMETORSZÁG

München: Halálozás: Veres Iréne 1982-ben Pfarrkirchenben meghalt; — **Szeredas Istvan** 83 éves korában Hosenheimben elhunyt; — **Vajda Péter** 41 éves korában 1982 dec. 9-én Münchenben meghalt. Temetése dec. 15-én a Neuer Südfriedhofban; — **Gróf Haller Istvánné** szül. **bárá Schell Mária-Louise** 83 éves korában dec. 10-én Münchenben meghalt. Beszentelése 1982 dec. 17-én, urna elhelyezése 1983 jan. 17-én a Nordfriedhofban volt. Gyászolják leánya, Harmath Ferencné sz. Haller Ilona Erdélyben és fia, Haller Géza Magyarországon; — **Dr. Dörei Ferenc** 81 éves korában 1986 dec. 26-án Münchenben meghalt. Temetése 1982 dec. 30-án a Nordfriedhofban volt; — **Schroff Emil** 59 éves korában jan. 5-én Münchenben meghalt. Temetése jan. 11-én a Gräffelfing-i temetőben volt; — **Mátravölgyi Laiosné** szül. **Farkas Julianna** 58 éves korában jan. 11-én Münchenben meghalt. Temetése jan. 14-én a Nordfriedhofban volt. — Nyugodjanak békében!

München: Szilléry György szkv. ezredes Rosenheimben 1983 január 16-án magyar szentmise keretében friss erőben ünnepelte születésének 90. évfordulóját. Hosszú éveken át karácsony és húsvét előtt megszerezte a templomot és a gyülekezés helyét a hívek számára. Két éve nagyon meggyöngyült szemvilága és hallása és a helybeli karitásztól otthonba kérte be magát. Jó kedélyében és friss életerőben sokáig éltesse a jó Isten!

OLASZORSZÁG

Keresztelések: Torinó: szeptember 5-én megkeresztelték **Davide-t**, Audagnotto Renato és Huszár Zsuzsanna első gyermekét; — november 28-án megkeresztelték **Marcellót**, Prof. Menga Giuseppe és Haberl Hedvig második kisfiát; — **Róma:** november 11-én a Szent Péter bazilikában megkeresztelték **Richárd Bélát** és **Krisztián Endrét**, Lantos Béla és Pomázi Mária gyermekeit. — A jó Isten áldása legyen mind a szülőkön, mind a gyermekeken!

Halálozás: Milánó: Özv. Giubertoni Raoulné szül. **Suhanek Bella**, november 6-án 72 éves korában meghalt. — Nyugodjék békében!

Születésnapok: 1982-ben Rómában özv. **Dobos Istvánné** szül. **Kuria Mária** betöltötte 95. évét; — Milánóban özv. **Fillencz Istvánné** szül. **Földiák Elvira** lett 90 éves. — Ad multos annos! Isten adjon nekik erőt egészséget!

MAGYAR LEKIGYAKORLAT lesz Freiburg-ban (Svájc), a Bertigny lelkigyakorlatosházban 1983 február 24. csütörtök estétől február 27. vasárnap ebéd utánig. A lelkigyakorlatot **P. Bácsvány Róbert SJ** tartja.

Részvételdíj teljes ellátással személyenként Fr 125,-, házaspároknak 2 személyre Fr 235,-. (Aki csak péntek estétől kezdve tud résztvenni, annak Fr 90,- ill. Fr 160,-).

Jelentkezés 1983 február 15-ig. **Huba Judit**, Neptunstr. 10, 8032 Zürich Telefon 01 / 251 55 54.

M. SZERDAY METROPOLITAN VERLAG Sfr

Dr. BAKTAY Ervin: A csillagfejtés könyve 75.—
Dalloz Sándor: Aranyecset, A nap szerelmese I.-II. 50.—
Dümmerth Dezső: Az Árpádok nyomában 18.—
Hans Fallada: Mi lesz veled emberke? 13.—
Gundel-Harmath: A vendéglátás emlekei 24.—
Kövai Lőrinc: Bolygó láng 15.—
Krudgy Gyula: Álmoskönyv 25.—
Szerb A.: A világirodalom története 26.—
Zsigmond Gábor: Az ősi társadalom magyar kutatói 15.—
Székely népballadák 33.—
Csontváry — Nagy album 100.—
Szinyei Merse Pál — Nagy album 100.—
Rózsa György: A Történelmi Képcsarnok legszebb képei 34.—
Világtörténet képekben I.-II. 134.—
Különböző szótárak, nyelvkönyvek, enciklopédiák, hanglemezek és teljes operafelvételek kaphatók.

A világ minden részén megjelent könyvek állnak a kedves vásárlóink szolgálatára, új és antikvár könyvek szótárak, lexikonok, mesekönyvek, hanglemezek.

Kérje katalógusunkat!

M. SZERDAY METROPOLITAN VERLAG CH-4142 Münchenstein / Svájc. Telefon: (061) 46-59-02

Magyarországon élő édesanyámat, — sportot, zenét kedvelő, modern gondolkodású, szereti otthonát — férjhez adnám komoly gondolkodású, szintén zenét kedvelő, vidám kedélyű 55-65 éves férfihez. — Lehetőleg fényképes leveleket „Műveltség” jelígre a kiadóba kérek.

Budapestben, I. ker. Toldi Ferenc utcában, 34 m² teljesen berendezett lakás két személy részére hosszabb időre kiadó. — Ugyancsak kiadó: 1983 jún. 1-től szept. 15-ig **Balatonbényében**, nagy játszókertben egyszobás **összkomfortos ház.** — Érdeklődni lehet márc. 15-ig: **Maria Hummel**, Klosterallee 3, 7300 Esslingen-Weil.

Bécsben élő, otthonát, családját (2 leánygyermek 8-10 éves) szerető, csinosnak mondott, házas szabad hölgy komoly gondolkodású élettársat keres. — Válaszokat: „Életkedv” jelígre a szerkesztőségbe kérek.

Jó megjelenésű, kellemes egyéniségű, rendezett körülmények között élő 54 éves független nő, megismerkedne hasonló adottságú, intelligens, komoly, 55-65 év közötti nőtlen vagy özvegy férfival házasság céljából. Olyan férfival, aki szeretetre, harmonikus életre vágyik és meg tudta őrizni érdeklődését minden iránt, ami az életben szép, jó és igaz. Fényképes választat „Diszkréció” jelígre a kiadóba.

Értelmiségi, irodalmat, zenét, művészeteket kedvelő, jó megjelenésű 50 éves, 173 cm magas nő megismerkedne hasonló érdeklődésű, értelmiségi, komoly gondolkodású, harmonikus életre vágyó, elvált vagy özvegy férfival 50-60 éves korig, kizárólag házasság céljából. Lehetőleg fényképes leveleket kérek. „1983” jelígre a kiadóba.

Magyar zárandoklat Fatimába

Első magyar királyunk, ISTVÁN, szenttéavátásának 900. évfordulója alkalmából az európai magyar ielkészek 1983 okt. 10-14-re zárandoklatot hirdetnek meg Fatimába.

Az utazás — Zürich—Lisszabon — repülővel lesz. Csatlakozás más országokból is lehetséges.

Érdeklődni és jelentkezni a körzeti magyar lelkésznel, vagy ahol nincs magyar pap, közvetlen az utazási irodánál lehet. HAVAS-VOYAGES (Képegy Tibor) 4, rue du Sauvage, F-6800 MULHOUSE. Magyarul is lehet írni.

A zárandoklat programját később közöljük.

Politikai balesetek Erdélyben

A Frankfurter Allgemeine Zeitung közölte 1983 jan. 12-én: Hadházi Iván, 35 éves, a beszercei unitárius egyház archimandrita az erdélyi családok történetével foglalkozó szakértője, 1982 november 17-én autóbaleset áldozata lett. — Előtte heteken keresztül hallgatta ki a Securitate, a román politikai rendőrség. Hadházi Iván a kutatásainak eredményeit budapesti történész barátjaival szokta közölni. Utolsó ilyen közlés november 22-én érkezett Budapestre. Erdélyi és magyarországi barátait megdöbbenette ez a váratlan „autóbaleset”, annál is inkább, mert Erdélyben, ahol pedig kevés az autó, feltűnően olyanok esnek áldozatul balesetnek, akik erdélyi magyar ügyekben exponáltak magukat. — Így emlegetik a Zsilvölgy-i bányászstrájk egyik magyar szervezőjét 1977-ben, továbbá Király Károly újságíró, a román kommunista párt központi bizottságának magyar tagját, aki feltűnő leleplező levelezésével Ceausescuval és a madridi emberi jogok konferenciájával tűnt fel, és nemrégiben szintén autóbaleset áldozata lett.

Ez a „gyakorlat” nem román találomra. A szovjet, Kárpátalja bekebelezése után 1949-ben hasonló módon tette el láb alól a neki kellemetlen Romzsa ungvári gör. kat. püspököt. A koronatanuk közül már kevesen élnek, a többi Szibériában pusztult el. Romzsa püspök kocsiját bérmautóján, annak ellenére, hogy kitért, elgázolta egy orosz katonai teherautó. Súlyos sebesüléséből az ungvári kórházban már gyógyulóban volt, amikor eltávolították az ápolószemélyzetet és „újat” adtak melléje. A püspök pár napra rá halott volt. Az eset nagy megdöbbenést keltett; mindenki „megmérgezésről” beszélt. A temetés ideje alatt 9-től 11 óráig Ungvár és egész környékén megállították az egész közúti, sőt a vasúti személyforgalmat is. —

És itt van II. János Pál pápa esete: a merénylő, Ali Agca, a római börtönben fölfedte vallomását a merénylő egész hátterét, amely először a bolgár légitársaság római központjához, onnantól a bulgár követséghez, majd Szófiába vezetett. Kommunista ágensek ragadták ki erőszakkal Agcát a konstantinápolyi halálcéllából, aztán mindennel fölszerelve, kiképezve, 3 millió D-márka jutalom ígéretével indították el azon a nevezetes május 13-án a Szent Péter térre. — Tudjuk, hogy ezek mind-mind csak későbbi epizódjai a szovjet politikai terror-stratégiának.

OTTHON-HÁZ

Magyar vagy magyarszármazású nyugdíjasok vagy nyugdíj előtt állók részére öröklakásokat (ált. 1 szob. konyha nélkül) tervezünk, finanszírozunk és építünk Budapesten. Orvosi felügyelet és kiszolgáló személyzet biztosítva. — **Érdeklődés:** ASG, Frauentorgraben 3, 8500 Nürnberg, Telefon (09 11) 22 34 55.

Teológiai és Sporttudományi szakfordító magyar-német és német-magyar, valamint erdélyi honfitársaim számára román-német és német-román hiteles fordításokat vállal

Sinka Ádám

törvényszéki hites okirattfordító és tolmács. — Németországban tanácsadás állampolgári és menekültügyi kérdésekben. — Cím: D-7512 Rheinhausen 1, Lindenstr. 15. Telefon: 0721-518661, délután 17-órától.

A '82-től megváltozott új „Gépjárművezetői vizsga kérdései” magyar nyelven, DM 45.— áron kapható: Dr. L. Deák, 8000 München 70, Johann Clanze Str. 43.

Gyorsan, jól és mégis olcsón fordít és hitelesít a német állam elismert tolmácsa és fordítója: August Lévai, Lehnsgrund 38, 4300 Essen 1. Telefon: 0201 / 711-582.

Aktív, dinamikus magyar közgazdász keres alkalmazást, együttműködést; gazdasági tanácsot ad magyar üzleti vállalkozásban magán személynek is bárhol Európában: Svájc, Ausztria, Németország államban. — Válaszokat: „Üzletét felvendítem” jelígre a kiadóba kérek.

Megjelent! Megjelent!

Mindszenty József:
HIRDETTEM AZ IGÉT

Pásztorlevelek, szentbeszédgyűjteménye (1944—1975). Válogatta és bevezető tanulmányt írta Kőzi Horváth József. — A 300 oldalas vászonkötésű könyv ára 25.— DM vagy 12.— \$.

Megrendelhető Európában: „Életünk” Redakción, Oberföhringerstr. 40, D-8000 München 81; az összes magyar lelkészeknél és Máriacellben. Az USA-ban: Hungarian School Care Club (Papp Gábor), 16403 Southland Ave., Cleveland 44111; — Katolikus Magyarok Vasárnapja, 1739 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio, 44508

TAKÁCS

Fleisch & Wurstwarentrieb GmbH
Dorotheenstr. 4 — 7000 Stuttgart 1
MARKTHALLE, Stand - Nr. 74—76
Telefon (07 11) 24 31 04

Ezennel rendelék izletes csemegeárút
T a k á c s t ó l :

Cikk-szám	Az árú megnevezése	DM/kg kg
101	Friss kolbász	16,—
102	Füstölt kolbász	18,—
103	Disznósajt, paprikás	11,—
104	Disznósajt, borsos	11,—
105	Hurka, májas-rizses	10,—
106	Hurka, véres-rizses	10,—
107	Véreshurka zsemelével	10,—
108	Füstölt véreshurka	12,—
109	Bácskai májashurka, papr.	12,—
110	„Kulen” papr. nélkül	12,—
111	Debreceni, friss	16,—
112	Paprikás krakkói	15,—
113	Krakkói paprika nélkül	15,—
114	Fokhagym. vadászfelvágott	17,—
115	Lengyel sonkafelvágott	22,—
116	Tiroli felvágott	17,—
117	„Kulen” Paprikaszalámi	24,—
118	Paprikás abátszalonna	13,—
119	Füstölt oldalas	13,—
120	Füstölt szalonna	13,—
121	Fehér szalonna (6 cm)	12,—
122	Finom sonka	21,—

Jobbízú a TAKÁCS-árú — Saját készítmények! — Nettóárak! A szállítási költségeket hozzászámítjuk. Szállítás utánvétellel.

HIRDETÉSEK

Rendkívül kedvező takarékosági programok és befektetési lehetőségek!

Tanácsadás: **Magyar Sándor**, telefon: (0 89) 2 01 28 05 este 17—18 óra között.

HELYESBÍTÉS. A müncheni MIKE TÁJÉKOZTATÓ legutóbbi, 1982-es kiadása (154. old.) sajtóhiba folytán adóügyi tanácsadóként tart nyilván. Ez téves.

Mint a magyar nyelv hites törvényszéki fordítója viszont szívesen álllok bárki rendelkezésére: Dipl.-Kfm. Wiktorin Ernő, Schopenhauerstr. 59, D-8000 München 40, Telefon 0 89 / 3 50 81 10.

Még kapható

JUHÁSZ LÁSZLÓ
A HÉTTORONYTÓL KUFSTEINIG
— Magyar rabok idegenben —
című, 200 oldal terjedelmű, új könyve, korabeli dokumentációkkal, valamint a „BURGENLAND”

történelmi útikalauz második, javított kiadása. Mindkét könyv megrendelhető DM 25,— áron, a szerző címén: Bülowstr. 10, D-8000 München 80

HAZAI HENTESÁRÚ

	DM
1 kg Grillkolbász vakuum	16.—
1 kg Kolbász	16.—
1 kg Kolbász friss füstölt	14.80
1 kg Véreshurka rizsával	12.—
1 kg Májashurka rizsával	12.—
1 kg Disznósajt	14.80
1 kg Tokaszalonna	10.80
1 kg Tepertő	16.—
1 kg Csülök	12.—
1 kg Borda	12.—
1 kg Sonka	24.—

A szállítás utánvételes. 5 kg felüli rendelésnél portómentes.

Michael Taubel, Metzgermeister
Peter-Rosegger-Str. 3,
6710 Frankenthal/Pf.
Telefon: 06233 / 62693

HITES TOLMÁCS német-angol fordító vállalat fordításokat magyarról németre és németről magyarra. — Postfach 182, D-8000 München 1 - Telefon (089) 3 00 21 62

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. — Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Tel.: (021 01) 54 13 17.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten
Inh.: O. BAYER

Kreitmayrstr. 26 - D-8000 München 2
Telefon (0 89) 19 63 93

	DM
Alföldi Olaszrizling I.	5,30
Alföldi Kékfrankos I.	5,30
Abasári Rizling 0.7	6,30
Debrői Hárslevelű	6,30
Badacsonyi Kéknyelű	6,80
Badacsonyi Szürkebarát	6,90
Soproni Kékfrankos	6,60
Villányi Burgundi	6,90
Hajósi Cabernet	6,90
Boglári Olaszrizling	6,30
Boglári Kékfrankos	6,30
Boglári Cabernet-rosé	6,30
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14,50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12,50
Vilmos körtepálinka	24,50
Császárkörte	19,50
Kecskeméti barackpálinka	27,—
Cseresznye pálinka	24,50
Szilva pálinka	21,50
Kosher Szilva pálinka 0.8	32,—
Hubertus	21,—
Beverage Bitters (Unic.) 1 lit.	32,—
Beverage Bitters 0.5 lit.	17,—
Pick szalámi	kg 25,—
Csabai	kg 23,—
Gyulai	kg 21,—
Süli debreceni	kg 16,—
Süli kolbász	kg 17,—
Kalocsai tarhonya	½ kg 3,30
Nagykockatészta	½ kg 3,50
Paprika káposztával 0.7 lit.	4,40
Hegyes erőspaprika	4,40
Hegyes csípőspaprika	4,40
Bogyoszlói paprika	4,10
Házikolbász	kg 18,50
Disznósajt	kg 12,50
Véres-, májashurka	kg 12,50

— Üvegárút is szállítunk! —

A müncheni Szabad Európa Szabadság Rádió Magyar Osztálya alkalmi kisegítő gépirónót keres. Feltételek: gyakorlott gépirás (villanyírógép), tökéletes magyar helyesírás. Csak érvényes nyugati útlevelel rendelkező jelentkezőket vehetünk figyelembe.

Cím: R F E / R L Inc. Ungarische Administration, Oettingenstr. 67 D-8000 München 22.

KERESÉS

Törökbálintiak, Budaörsiek, figyelem! — Kik ismerték, vagy ismerik szüleimet, Kovács Sándor kereskedőt és családját? Törökbálinton ma is üzlete van. — Kérem jelentkezzenek! — Cím: Kovács Sándor, Dr. Ritter Márton címén, Rabagliatti Str. 28, D-6830 Schwetzingen.

FIGYELEM!

Az „Életünk” új előfizetési ára 1983. januárjától: Egyes szám ára egy évre DM 18.—, tengerentúltra légi-postával DM 28.—.

Kérjük előfizetőinket az előfizetési díjat lehetőleg postscheckkontónkra, tengerentúlról pedig ne bank utján, hanem eurócsékkon utalják át, mert a banklevonás igen nagy.

SZENTFÖLDI ZARÁNDOKLAT

1983. ápr. 4 — 17-ig

Húsvét hétfőn 14.00-kor Zürichből repülünk és 17-én, vasárnap 11.00 körül érkezünk vissza Zürichbe.

Költség: 2.000 Sfr. Jelentkezni lehet, amíg a résztvevők 45-ös száma nem teljes, de legkésőbb február végéig.

Elszállásolás 2 ágyas szobákban, WC és zuhanyozóval. Egy-ágyas szobánk kevés van. Ezek felára a 13 éjszakára 130.— Sfr. Részletes tájékoztatót küldünk. Jelentkezési cím: P. Cserhádi Ferenc Kálmán OFM. Postfach 2110, CH-3011 Bern.

Telefon Svájcban 031 - 25 61 42. Németországból: 0041 - 25 61 42.

Csonka-honból — Nagy hazából, Jó honfitársak, figyelem! Welzheim-Erdő magyar kincsét „Pál-kolbászt” hogy adhatnám el: Szükség volna V(au) - W(é)h-buszra, Bredford-ra vagy Merci-re, Böblingen-nek „új” piacán Kofanéni mindennapi kenyere! Ajánlatot kétezerig Alanti címre kérek én: (TÜV legyen még használható, vagy nem lejáró az idén!) E. F. H. Postfach 1422, 7030 Böblingen Telefon 0 70 31 / 27 68 80

Magyar-német hiteles fordításokat gyorsan és lelkiismeretesen elvégez — Invonafas magyarországi társasutazásokat — **STUDIEN-REISEN** — szervez

Kérjen prospektust!
WILHELM DIVY,
Lindenstr. 50, 7990 Friedrichshafen 1.
Telefon: 07541 / 71391

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét. — Pásztorlevelek, szentbeszédgyűjteménye (1944—1975). — 300 oldal, vászonköt. DM 25.— vagy \$ 12.—
Mindszenty József: Napi jegyzetek 480 old. vászon köt. DM 32.— \$ 15.—
Kardinal Mindszenty: Erinnerung 4. kiad. vász. köt. DM 40.— \$ 22.—
Kőzi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv. DM 6.— \$ 4.—
Meszlényi Antal: Magyar Szentek és Szentéletű Magyarok, 300 old., egész vászonk., DM 20.—, \$ 10.— + portó
Az Irodalom Világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 old. vászon köt. DM 15.— \$ 10.—
Szamosi József: Mártírcell emlékkönyv, képes kalauz 46 képpel, ebből 32 színes. DM 12.— \$ 6.—
Légiszállításhoz + portóköltség.
Megrendelhetők: az „Életünk” kiadóhivatalánál, Oberföhringerstr. 40, D-8000 München 81, W. Germany.

ÉLETONK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
8000 München 81, Oberföhringerstr. 40
Telefon: (089) 98 26 37.

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkésziség.

Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc,
Seelsorger.

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge,
8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Telefon: (089) 98 26 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
Abonnement: DM 18,— pro Jahr und Exemplar; nach Übersee DM 28,—

ELŐFIZETÉS:
Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és ő náluk is kell előfizetni!

Tengeren túlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a Kiadóhivatal küldi az újságot.

Egyes szám ára egy évre 18.— DM, vagy ennek megfelelő valuta.

Tengeren túlra légipostával 28.— DM. Lapzárta: a hónap 18-án. — Hirdetésekkel csak 15-ig fogadunk el.

Postscheckkonto: Nr. 606 50-803, Kath.

Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto: München.

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank, Nr. 145857, Kat. Ung. Seelsorge „Életünk”

Druck: Danubia-Druckerei, Ferchenbachstr. 88. - 8 München 50.

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: **Rundschreiben.** — A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

Szamosi József:

IRÁSOK — VALLOMÁSOK

Válogatott tanulmányok, bírálatok, alkalmi írások, versmagyarzatok. A 236 oldalas könyv ára DM 24.— vagy \$ 12.—. Megrendelhető az ár egyidejű beutalásával a kiadónál: AURORA, Oertlinweg 4 D-8000 München 90

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!
Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni.

NEMZETŐR KÖNYVEK

	DM
Gombos Gyula: Igazmondók	20.—
Szoltsenyicin: Gulag I—II. Oroszból fordította Szenté Imre. Kötetenként	30.—
Fehérvári István: Börtönvilág Magyarországon, füzve	21.—
Kőzi Horváth József: Magyarország és kereszténység 56-ban	6.—
Rozanich István: A másik partról (versek) füzve	12.—
Tollas Tibor: Égyűrűk (versek) vászonkötésben	15.—
Tollas Tibor verses magnokazettája	15.—
Dálnoki Veress: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet) vászon 90.—	
Megrendelhető a könyv árának beutalásával: Nemzetőr, 8 München 50. Ferchenbachstr. 88. címen.	

MAGYAR HENTESÁRÚ!

VIKTOR PAL
Lerchenstr. 29 - 7063. Welzheim
Telefon: 0 71 82 / 7 13 91

	DM
1 kg. Kolbász magyar módra füstölt	16.—
1 kg. Kolbász friss magyar módra	15.—
1 kg. Debreceni vékony bélben	16.—
1 kg. Disznósajt, Baranyai íz után	10.—
1 kg. Disznósajt, füstölt, magyar m.	12.—
1 kg. Balkán májas füstölt	12.—
1 kg. Balkán véres-májas, füstölt	10.—
1 kg. Májas vagy véres hurka sütni való magyar módra	12.—
1 kg. Fokhagymás vadász, m. módra	16.—
1 kg. Fokhagymás Tokaszalonna	12.—
1 kg. Angolszalonna. Baranyai mód.	20.—
1 kg. Hasaszalonna, füstölt,	12.—
1 kg. Fehér hátszalonna, 5-8 cm. magas	12.—
1 kg. Finom magyar hátsó-sonka füstölt, Baranyai ízű	20.—
1 kg. Császár-szalonna, füstölt	20.—
1 kg. Füstölt-oldalas, Baranyai m.	12.—
Tévedések elkerülése végett, közlöm, hogy minden árút Welzheimben sajátkezűleg gyártunk. Szállítunk utánvétellel, bárhova — Kanada és az Amerikai területekre kérjük előre fizetni. Postscheckamt, Stuttgart 132-944-703.	